

LONDON, 23. NOVEMBRA 1973.

LETO XXVI. ŠTEV. 413.

ZNANOST PA TAKA!

Kaj, vruga, je spet nagnalo slovenske komuniste, da so se spravili na Cerkev in na vero in da so obudili od mrtvih že stokrat od njih samih premagani klerikalizem?

Odgovor na to vprašanje lahko najdemo v skupščinskem govoru Emila Rojca (gl. Od meseca do meseca), ki je dejal, da "dogmatskega svetovnega nazora, ki terja pokorščino in brezpogojno podrejanje... nikakor ni mogoče enačiti s pomenom nazora, ki je oborožen z znanstvenimi spoznanji o možnostih družbene osvoboditve. Zato pozicije, ki jo ima marksizem danes v naši družbi, ni mogoče razglašati kot svetovnonazorsko prioriteto marksizma na škodo vernih." V jeziku preprostega slovenskega človeka, bi to pomenilo, da "dogmatske partijske discipline, ki terja pokorščino in brezpogojno podrejanje... nikakor ni mogoče enačiti s pomenom vere, ki je oborožena z moralnimi spoznanji o možnosti človekove osebne notranje osvoboditve. Zato je pozicija, ki jo ima marksizem danes v naši družbi, mogoče razglašati samo kot borbo partije za oblast in njeno ohranitev na oblasti, ko ni odgovorna nikomur drugemu kot samo sama sebi ali pa celo samo njeni vodstveni kliki, kateri se mora podrediti vse, verno ali neverno, ji služiti, jo častiti in se zanjo žrtvovati, če ona tako ukaže."

V tej preprosti analizi sedanjega stanja v naši domovini leži pojasnilo, zakaj nujno prihaja in bo vedno prihajalo do konfliktov.

Takšna stvarna analiza v bistvu pojasni, zakaj je spet prišlo do poslednjih napadov na katoliško Cerkev. Vsakomur, ki je skrbno in neprizadeto zasledoval razvoj in polemiko zadnjih mesecev, je moralo biti jasno, da cerkveni predstavniki niso čisto nič stremeli po nekakšni oblasti ali pa se izživljali v nakakem od časa zavrženem klerikalizmu. Škofje so bili, lahko celo rečemo: naivno, potegnjeni v javno polemiko, ko so iz čisto dobrih namenov povedali svoje mnenje o ustavnem načrtu, do česar so imeli kot državljani vso in polno pravico. To so verjetno storili tudi zaradi tega, da jim kasneje nihče, tudi komunisti, ne bo mogel očitati, češ, zakaj pa niste odprli svojih ust tedaj, ko je bil čas in je bil ustavni predlog v javni razpravi.

Škofje, - in samo ti predstavljajo realno vrednost in pomen v odnosu do komunistične oblasti, - so se zavzeli za uveljavitev gotovih neodtujljivih pravic, ki jih

Klanjamo se spomenu p. BERNARDA AMBROŽIČA, slovenskega pionirja v Avstraliji, ki je umrl 23. oktobra star 82 let.

verstvu priznava vsaka civilizirana in kulturna družba odnosno oblast, širom sveta. Če tudi so postopali v čisto dobrem namenu, so se s tem izpostavili nevarnosti, da bodo komunisti smatrali, da jim škofje osporavajo njihov monopol do politične oblasti, ki si ga tako neznanstveno "znanstveno" prilasčajo. In točno to se je tudi zgodilo. Če potem k temu dodamo še tisto preprosto in naivno vprašanje v DRUŽINI, češ, komunisti, pa menda vendar ne jemljete znanstvenosti marksizma resno, potem je jasno, zakaj je prišlo do komunistične eksplozije. Vedeti je namreč treba, da s komunisti navadno ni moč govoriti normalno, to je tako, da nazadnje zdrava pamet odloči, kaj je prav in kaj ni. Ti ljudje niso samo indoktrinirani od mozga do jeter, ampak so tudi obremenjeni z manjvrednostnim kompleksom, če se tega zavedajo ali ne. Kako sicer najsi razlagamo, da mora biti prav vsaka njihova politična ali nepolitična poteza ali odločitev vezana na neko za vse večne čase "znanstveno" določeno marksistično teorijo, ko njihova lastna pamet ali vest ni vrhovni osebni arbiter, ki v normalnem in zdravem človeku odloči, kaj je prav ali napak, kaj je dobro ali slabo. Če k temu še dodamo, da so med njimi mnogi osebno ali dedno obremenjeni še s krvavimi zločini, ki jim jih njihova vest, pa čeprav kosmata, od časa do časa le očita, in da tedaj ne morejo najti nobenega drugega izhoda iz zagate kot samo v njihovem "znanstvenem" marksizmu, potem je še bolj jasno, zakaj so reagirali na škofovske predloge tako odvrtno.

Tistim najbolj prebrisanim in pokvarjenim med njimi, ki sedijo na vrhovih in odločajo o vsem, je seveda vse to prišlo kot naročeno; ne le da je strahotno pusta in moreča ustavna debata dobila s tem nekoliko barve, ampak je tudi vsa ustavna kampanja zadobila neko obliko borbenosti, ki ni sicer povprečnemu državljanu čisto nič potrebna, je pa gotovo kot zrak in voda potrebna povprečnemu komunistu-partijcu, da bo tako njegova pamet kanalizirano zaposlena in ne bo zahajala na stranpota. Čeprav je, ponavljamo, v bistvu šlo za dobronamerne in upravičene škofovske predloge, ki v normalni demokratični družbi sploh ne prihajajo do izraza, ker so to reči, ki jih jemljemo kot samo po sebi umevne in upravičene, jih je vendar partijsko vodstvo izkoristilo do skrajnosti in v teh predlogih odkrilo "razrednega sovražnika, ki ogroža našo socialistično družbo." Na tak način, ko imaš imenovanega in konkretnega nasprotnika, je seveda še tako zatelebanemu partijcu lahko voditi kampanjo in obenem slepo slediti partijskemu vodstvu.

UREDNIŠTVO.

VERA IN CERKEV PO NOVI USTAVI

Za uvod temu razmišljanju ob zaključnih pripravah za novo ustavo v Sloveniji in Jugoslaviji naj služi ponatis iz članka, ki je bil objavljen v slovenski izdaji partijskega glasila KOMUNIST dne 24. septembra 1973:

'ODNOS SOCIALISTIČNIH SIL DO VERE, CERKVE IN KLERIKALIZMA'

"Sekretar sekretariata CK ZKS je aktualiziral že znana in obče veljavna stališča zveze komunistov do klerikalizma. Kar je bilo novo v govoru, je bila aktualnost, odtod tudi takšen odmev. Odnos socialističnih sil do klerikalizma, vere in cerkve je bil jasno opredeljen že od vsega začetka, posebej pa še v Programu ZKJ, V resoluciji VII seje. CK ZKS iz leta 1967 je bilo o klerikalizmu med drugim rečeno:

"Najostrejše moramo zatreti vsak poizkus rehabilitacije belogardističnih zločinov in uveljavljanja novega belogardizma. Zaostri moramo stališče do vseh pojavov klerikalizma, ki je v bistvu samo oživiljanje razbitih belogardističnih namenov iz zadnje vojne. Računajo da je preteklo dovolj časa, da bi bilo mogoče pozabiti njihovo narodno izdajalsko in reakcionarno vlogo v zgodovini slovenskega naroda. Biti je treba oster (te) konservativni sili, ki skuša politično izrabljati verska čustva delovnih ljudi."

V 154. členu osnutka nove ustave je zapisano:

"Izpovedovanje vere je svobodno in je človekova zasebna stvar. Verske skupnosti so ločene od države in so svobodne pri opravljanju verskih zadev in verskih obredov. Verske skupnosti smejo ustanavljati samo verske šole za vzgojo duhovnikov. Protustavna je zloraba verske dejavnosti v politične namene. - Družbena skupnost lahko materialno podpira verske skupnosti. Verske skupnosti smejo imeti v mejah, ki jih določa zakon, lastninsko pravico na nepremičninah."

Težnje, da bi si določene sile v cerkvi in zunaj nje v imenu vere prisvajale poleg verske še posvetno oblast so že zelo zelo stare. Lahko bi rekli, da so se pojavljale v vsej zgodovini slovenskega naroda in so se vselej tudi ostro soočale z naprednimi silami v narodu. Pri tem klerikalizem ni izbiral sredstev. Nekoč je sežigal protestantske knjige in učenjake, med zadnjo vojno je farizejsko preobleko zamenjal s puško in nožem.

Množična udeležba vernikov v narodnoosvobodilnem boju je dokazovala, da so tisti, ki jim je bilo zares do vere, odbijali klerikalizem in se z njim - na življenje in smrt - tudi spopadali. Tudi med samo duhovščino jih je bilo precej, ki so obsojali klerikalistično in belogardistično usmeritev vrhov rimokatoliške cerkve na Slovenskem.

Za Cerkev torej ne bi mogli reči, da je bila kdajkoli v preteklosti povsem apolitična. V njej so se vselej pojavljale tudi klerikalistične sile, le da se je oblika njihovega delovanja spreminjala - od pijske do Rožmanove, od protikomunistične histerije do "sodobnega" klerikalizma Žebotove vrste.

Cerkev je imela v zgodovini tudi pozitivno vlogo, na katero pa je padla temna senca surove inkvizicije,

nasilne protireformacije, klerikalnega narodnega kompromisarstva in belogardizma.

Klerikalizem je, kot smo že rekli, težnja za posvetno oblast, za to, da bi v imenu cerkve obladoval celotno družbeno življenje ali njegova posamezna področja. V sodobnem času se pojavljajo z zahtevo po odločilnem vplivu na šolah, na televiziji itd. Tudi ustanavljanje tako imenovanih vzporednih struktur sodi med klerikalne težnje. To so razne neverske dejavnosti, ki se pojavljajo vzporedno s samoupravnimi, le s to razliko, da so v prvih samo verni, medtem ko v drugih ni raločevanja med vernimi in nevernimi. In ga tudi ne sme biti!

Klerikalizem se v poglavitem ne pojavlja več v klasičnih, pač pa v novih, bolj prefinjenih oblikah, zato ga tudi ni tako lahko razpoznavati.

Nekaj pojavnih oblik klerikalizma smo že omenili. Naj dodamo še poskus prikazovati slovenski narod kot katoliški narod. To je približno tako, kakor če bi prikazovali Slovence kot neverni narod. V takem opredeljevanju slovenskega naroda so kali verske nestrpnosti, saj za Slovence štejejo tudi pripadniki drugih veroizpovedi in seveda tudi ateisti, ki niso nujno vsi komunisti.

Nekateri duhovniki pa tudi laiki sistematično vcepljajo ljudem v glavo misel o tem, da je vsakdo, kdor je veren, boljši človek, bolj pošten itd. Tudi to je klerikalizem.

Ponekod ustvarjajo ozračje negotovosti, zapostavljenosti in podobno. V tem sicer ne uspejajo tako, kakor si želijo, ker verniki dobro vedo, da v naši družbi niso v ničemer zapostavljeni, toda že sama namera je klerikalno motivirana. Kako morejo govoriti o zapostavljenosti vernikov, ko pa delujejo vsepovsod: v družbenopolitičnih organizacijah, v samoupravnih organih, v društvih itd.

Duhovnik v Železnikih je povzročal versko nestrpnost s tem, ko ni dovoljeval, da bi po želji svojcev na pogrebu nosili zastave in druga socialistična obeležja pred križem. S tem ni nasprotoval samo navodilom samih verskih oblasti, temveč je zanetil nemir tudi med samimi verniki.

Duhovnik v Žužemberku je vodil akcijo za graditev nove cerkve tako, da je s tem izzival čustva ljudi, katerih rane, prizadejane po belogardizmu, še vedno niso zaceljene.

Duhovnik v Starem trgu pri Ložu izdaja verski listič, v katerem vztrajno dopoveduje vernikom, naj se v primeru zapostavljanja sklicujejo na določbe nove ustave. Pri tem pa ne navede niti enega dokaza o zapostavljenosti vernikov v Loški dolini.

Čeprav bi lahko naštevali še in še, bodi dovolj.

SAMOUPRAVA ZA CERKEV IN VERNIKE?

Navedeni članek v partijskem glasilu je razumeti kot nekak politični uvod k vrsti zapisov v zadnjih mesecih o vprašanju položaja vere in Cerkve v spreminjajočem se "samoupravnim" sistemu pod režimom Zveze komunistov kot izključne, neizvoljene in neprizivne, nosilke političnega odločanja v Sloveniji in Jugoslaviji. Tega nadustavnega položaja partije tudi osnutki nove ustave ne odpravljajo.

V zvezi z položajem vere in Cerkve po novi ustavi velja omeniti pobudo (ZNAMENJE, julij-avgust 1973) slovenskega profesorja bogoslovja dr. Franca Perkota v okviru javne razprave o ustavnih osnutkih. V smislu Perkotovega predloga naj bi nova ustava verskim skupnostim priznala status "samoupravnih interesnih skupnosti," kot ga imajo druge družbene dejavnosti na negospodarskem oz. izventržnem področju. Perko je vnaprej poudaril, da je Cerkev (katoliška) v svojem notranjem ustroju (po cerkvenem pravu) hierarhična organizacija in bi se predlagana "samoupravnost" nanašala na odnose verskih skupnosti do civilne družbe in v njenem okviru.

Partijski pripravljavci in razlagalci nove ustave so, kot je bilo pričakovati, Perkotovo pobudo v celoti odklonili. Pri tem so se sklicevali na od Perkota samega poudarjeni hierarhični ustroj Cerkve in na trditve, da tudi ustave zahodnih demokratičnih dežel v odnosu do verskih skupnosti ne gredo preko jamčenja načelne svobode verskega udejstvovanja; so pa ti partijski pismouki "spregledali", da osebne svoboščine v demokratičnih deželah vključujejo pravico neoviranega delovanja in združevanja za katerekoli nenasilne namene, verske nič manj kot svetne. Tako sedaj kaže, da bo položaj vere in Cerkve v Sloveniji tudi po novi ustavi ostal omejen na liturgijo in minimalni verski pouk v cerkvenih prostorih in skromnem cerkvenem tisku.

DEKLARACIJA ČLOVEŠKIH PRAVIC

Vprašanje vere in Cerkve v zvezi z novo ustavo je treba postaviti v okvir deklaracije o človeških pravicah, ki naj bi vezala vse države-članice ZN. Svoboda vere in Cerkve bi morala biti v celoti zajamčena kot izraz splošnih človeških in državljskih pravic, ki smejo biti omejevane le v toliko v kolikor bi dokazljivo ovirale enake pravice drugih ljudi. Osnutka nove ustave za Slovenijo in Jugoslavijo pa k tej logični ramejčitvi dodajata še posebno politično omejitve ("interesi socialistične skupnosti kot so določeni v ustavi"). Sicer pa tudi s tega vidika ni videti veljavnega razloga, ki naj bi omejeval prostovoljno združevanje vernikov. V kolikor velja joča politična praksa v Jugoslaviji omejuje prostovoljno združevanje in nenasilno delovanje vernikov, je v očitnem nasprotju z obče priznanimi človečanskimi pravicami, ki bi jih tudi slovenska republika in jugoslovanska zveza morali dejansko upoštevati in varovati. V tem oziru ne bi smelo biti ovir, da se verniki prostovoljno združujejo v vzgojne, izobraževalne, kulturne in dobrotelne namene na osnovi svojih verskih načel. Oblast ne bi smela nikogar ovirati v takem človečansko upravičenem in eminentno konstruktivnem družbenem delovanju. Za tako organizirano udejstvovanje zainteresirani verniki bi se morali neutrudljivo sklicevati na Deklaracijo OZN o človeških pravicah, pa tudi na člene 136, 202 in 204 osnutka nove slovenske ustave oz. na člene 136, 146 in 147 osnutka zvezne ustave.

CERKEV - 'SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST'?

Mimo dvomljive ustave "enakopravnosti" pripadnikov verskih skupnosti je položaj katoliške Cerkve v Jugoslaviji deloma še posebej urejen z znanim "Protokolom" iz junija 1966, ki potrjuje samostojnost notranje organizacije in delovanja v Cerkvi, izrecno pa omejuje politično aktivnost duhovnikov. Perko bi veljajoči ustavni in protokolski položaj Cerkve v Jugoslaviji oz. Sloveniji želel dopolniti s tem, da bi nova ustava verskim skupnostim priznala značaj posebnih "samoupravnih interesnih skupnosti".

Kar se tiče katoliške Cerkve, bi morda bilo koristno ločiti med Cerkvijo kot sakralno ustanovo in verniki kot ljudmi in državljani. Z ozirom na "samoupravno" posebnost družbenega-pravnega sistema v Jugoslaviji res ni videti naloga zakaj se tudi verniki ne bi mogli združevati v neke "samoupravne interesne skupnosti" za namene vzgojnih, izobraževalnih, kulturnih in dobrotelnih dejavnosti v duhu svetopisemskih načel. Take skupnosti vernih državljanov ("občanov") bi vsekakor morale uživati enak pravni status kor druge prostovoljne organizacije brez posebnih omejevanj. Ni dvoma, da je v Sloveniji velik del prebivalstva zainteresiran na skupnostnem uveljavljanju krščanskih načel v vzgoji, izobraževanju, kulturi in dobrotelnosti v smislu posebnosti in potreb sodobne slovenske družbe - najbrže več slovenskih ljudi kot glede nekaterih že obstoječih "samoupravnih interesnih skupnosti". Čeprav se zdi, da je glede samoupravnih skupnosti vernikov osnutek slovenske ustave indirektno (taxonomično) izključujoč (členi 94 do 100), se zdi, da osnutek zvezne ustave (Temeljna načela III, Družbena ureditev I, 3 in II, 3) ne izključuje možnosti, da bi verniki organizirali "samoupravne interesne skupnosti" za označene namene.

Za Cerkev samo, v njeni osnovni sakralno-duhovniški strukturi in dušebrižniški organizaciji, pa se ne zdi primerno, da bi iskala ustavno-pravni položaj neke politično podrejene in civilno prirejene "samoupravne interesne skupnosti." Niti slovenski, niti drugi škofje v Jugoslaviji se ne zavzamejo za to. Poslovni odbor jugoslovanske škofjske konference je 4. septembra 1973 predložil zvezni ustavni komisiji vrsto formulacij za izboljšanje ustavnega besedila. Škofje se zavzemajo, da bi nova ustava izrecno potrdila samostojnost notranje organizacije verskih skupnosti, kot je to za katoliško Cerkev že bilo priznано v "Protokolu" junija 1966. V tem smislu morajo verske skupnosti imeti pravico do verskih šol za vse potrebe, ne le za posebno vzgojo duhovnikov. Glede ustavnega položaja vernikov pa škofje vztrajajo na dosledni enakopravnosti za vse v pogledu na človekove in državljske svoboščine v skladu z Deklaracijo OZN iz leta 1948 in s sledečim mednarodnim paktom, ki ga je leta 1971 podpisala tudi zvezna vlada Jugoslavije. Pri tem so škofje izrecno poudarili, da je treba odpraviti vse primere verske diskriminacije za "katerokoli delovno

mesto ali vloga v družbi".

"SODOBNI KLERIKALIZEM"

V zgoraj navedenem nepodpisanem članku v KOMUNISTU ni povedano, kaj uredniki smatrajo za "sodobni klerikalizem Žebotove vrste." Naj zato ponovno poudarim, da se strinjam s stališčem katoliške Cerkve za samostojnost notranje organizacije vseh verskih skupnosti in njihovega delovanja, glede vernikov pa za popolno enakopravnost v smislu Deklaracije in Pakta OZN. Tu torej ne gre za nikak "klerikalizem", tradicionalni ali "sodobni."

Kot svobodni človek v svobodnem svetu in kot gojenec družbenih ved pa moji pogledi seveda segajo tudi preko verskih in cerkvenih zadev, na področje družbenih sistemov in političnega udejstvovanja kot tozemske najpomembnejše svoboščine človeka in državljana (ne le "občana"). Kot rojeni Slovenec tudi Slovenecem v domovini že dolgo priporočam, da pospešujejo tak domači politični razvoj, ki bo najboljšje jamstvo za njih človeške in narodne pravice in napredek. Že dolgo je poznano moje načelno in praktično stališče, da namen in uspešnost političnega udejstvovanja tudi v socializmu terjata (vsaj oz. le) dve medsebojno neodvisni politični organizaciji brez verske ali pritoverske afiliacije in orientacije, ki sta hromili slovensko narodno politiko pred in po prvi svetovni vojni in ki ju zdaj zno-va podžiga ideološka ihtavost profesionalnih "marksističnih" pismoukov brez politične teže in odgovornosti.

Če stvari pravilno postavimo, potem Žebot ni nikak "klerikalec", pač pa so tisti, ki v KOMUNISTU Žebotu neresnično pripisujejo "sodobni klerikalizem," v resnici nasprotniki cerkvene svobode in državljanske enakopravnosti svojih vernih sonarodnjakov; to je ne tako zelo sodobni "marksistični klerikalizem."

TITO V MOSKVI

LJUBO SIRC

Londonski TIMES poroča 13. novembra 1973, da je prejšnji dan jugoslovanski predsednik Tito priletel v Kijev na poti v Moskvo. Sprejel ga je Brežnev, ker gre za partijski obisk. TIMES pravi, da odnošaji med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo niso bili nikoli toplejši kot sedaj, in celo navaja Pravdo, ki je med pripravami za obisk pisala, da se bo Jugoslavija vedno bolj vključevala v Komekon. TIMES tudi poudarja, da so osebni odnošaji med Brežnevem in Titom zelo dobri že od 1. 1962, ko je Brežnev obiskal Beograd, kljub težavam v medpartijskem in meddržavnem pogledu.

Dopisnik ugiba, koliko je Titova pot v zvezi s krizo na Srednjem Vzhodu. Sovjeti so baje nejevoljni, ker je Sadat sprejel Kissingerja tako ljubeznivo in je zato le-ta odigral glavno pomirjevalno vlogo med Egipčani in Izraelci, medtem ko je bila Moskva potisnjena v stran. Poudarjajo, da je Tita pred odhodom obiskal Sadatov posebni svetovalec Zajat. Za Tita samega je vojna na Srednjem Vzhodu seveda velikega pomena,

ker se je v toliko meri eksponiral za Arabce in proti Izraelu ter se je zaradi sv. jega stališča prepiral tudi s Popovićem, Nikezićem in Tepavcem. Razvoj, ki bi Titu ne bil po volji ali ki bi Tita pustil povsem ob strani, bi lahko njegov položaj omajal, češ kaj toliko izpostavlja sebe in Jugoslavijo v zadevi, kjer tako in tako ne more nič.

Diplomatski turizem med Jugoslavijo in Sovjetskim blokom je bil v zadnjem času sploh živahen. Ob koncu oktobra je bil v Beogradu češkoslovaški partijski šef Husak, na začetku novembra je pa Stane Dolanc napravil obisk pri voditeljih enotne socialistične partije (Vzhodne) Nemčije. Oba ta sestanka sta bila precej kočljiva prvi zato, ker gre za deželo, kjer so Sovjeti doktrino Brežneva pred očmi vsega sveta uporabili, drugi pa ker so voditelji Vzhodne Nemčije med najbolj zadržimi. Tito se je obeh doslej izogibal, da bi poudaril, da se ne sklada z vsem, kar se godi v Vzhodnem bloku.

Ob Husakovem obisku je BORBA ugotovila, da različna gledanja na nekatera konkretna vprašanja ne morejo več motiti sodelovanja med obema državama. Te besede preprosto pomenijo, da se je Tito odpovedal protestu proti sovjetskemu vmešavanju - da se milo izrazimo - v češkoslovaške notranje zadeve. V bistvu je to Titovo priznanje, da je bil na Češkoslovaškem socializmu res ogrožen, kar seveda meče posebno luč na Titovo tolmačenje socializma.

Husak je pohvalil Titovo delovanje med neuvrščenimi in obljubil, da bo Češkoslovaška z Jugoslavijo pridno trgovala ter menda celo, da bo obnovila turizem. Pred sovjetskim vpadom je namreč v Jugoslavijo prišlo okoli pol milijona čeških in slovaških turistov, medtem ko jih je bilo na primer leta 1971 samo 65.000. V zaključnem komunikeju je Husak obljubil industrijsko sodelovanje, predvsem v metalurgiji, proizvodnji energije in poljedelstvu. V zunanji politiki se seveda Tito s Husakom popolnoma sklada; neuvrščeni se morajo boriti proti "imperializmu, kolonializmu, neokolonializmu in rasizmu," medtem ko bo mir lahko šele napočil, ko se poveča vpliv "delavskega razreda," to se pravi ljudi kot Husak in Tito.

NEUE ZUERCHER ZEITUNG, ki je ob tem obisku obširneje pisala, pripominja k zaključnemu komunikeju, da ta kaže, kako vneto se Tito poganja za pomirjenje z ostalimi komunisti in kako važni se mu zdijo za ohranitev in okrepitev njegove komunistične Jugoslavije dobri odnošaji z Vzhodnim blokom. Te odnošaje je celo utrdil z ideološkim približevanjem, ki ga je zadnja leta jasno videti v jugoslovanski notranji politiki.

K Dolancem obisku v Vzhodnem Berlinu NEUE ZUERCHER ZEITUNG pripominja, da komunike izpušča poudarek na "različnih poteh v socializmu" in "različna mednarodna stališča," kar je bilo oboje še jasno izrečeno ob Bijedičevem obisku maja. Časnik opozarja, da je zahodnonemški izvoz v Jugoslavijo še vedno desetkrat večji kot vzhodnonemški, jugoslovanski izvoz v Zahodno Nemčijo pa petkrat večji kot v Vzhodno.

Ob vsem tem popada jugoslovansko komunistično vodstvo spet strah pred špijoni. Tako so v Beogradu zaprli ★

[Zaključek na 5. strani 2. stolpec.]

NAŠA 'MATIČNA' DOMOVINA ali KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, SAM VANJO PADE

Da določeni italijanski krogi vidijo naravne meje Italije še zmeraj na Julijcih in Kvarneru, niti ne ostaja najbolj prikrito, čimbolj se v državi krepi tkm. Nazionale Destra. In znano je tudi, da razpoloženje ljudi nasproti Italiji v Istri in na Primorskem ni več tisto, kot je bilo leta 1945. Ni ostalo pozabljeno, kako je "nova" oblast, od katere so toliko pričakovali, zatrla najprej katoliško in potem še napredno kulturo in prosveto. In minili so časi, ko so ljudje verjeli, da so številne diskriminacije, "neupravičeno" bogatenje, korupcija in špekulacija, sabotiranje obnove cest, gradnje koprške železnice in pristanišča, od strani zveznih, in v mnogih primerih tudi republiških organov, samo prehodne težave nove oblasti.

"Nova oblast je sicer prinesla slovensko šolo in uradni jezik, toda ko je enkrat minil zanos povojnega navdušenja nad osvoboditvijo, se je izkazalo, da za tem ni slovenskega duha in čutenja, ker je bilo važno predvsem tisto, kako da "te razume celi svet." Nekdanjim zavednim borcem proti fašizmu, ki so spočetka prepričevali sebe in druge, da je prostitucija in pornografija pač samo zaradi tujcev, danes nikakor ni pojmljivo, kako bi se dalo oboje spraviti vsklad s socialistično stvarnostjo ali pa s posebnim priznanjem vloge žene v socializmu.

Prav drastičen primer, ki bije naravnost v obraz slovenskemu dostojanstvu, katerega so si s tolikimi žrtvami proti fašizmu priborili, pa je odnos matične dežele do zamejskih Slovencev. Podpiranje vključevanja zamejskih slovenskih ljudi v tuje stranke, kjer se potujčijo, pod pretvezo naprednosti, pomeni ne le zlorabo, marveč blatenje idealov resnične naprednosti in slovenstva. Pogodbe, Londonski sporazum in vse, kar jugoslovanska diplomacija sklepa ali pa niti ne sklepa (v primeru Beneških Slovencev), ostaja od italijanskih strani neizvajano, kot da bi italijanska stran vedela, da so jugoslovanski diplomaciji potrebne samo pretveze.

Ako postavimo žongliranje s pogodbam ter vključevanje zamejcev v tuje stranke, moramo, hote ali ne, misliti tudi na drugačno vsebino te nenavadne igre, ki za vero v materialno blaginjo nove oblasti podira tudi prepričanje o neki "domači" oblasti. Pod nekdanjo Avstrijo in Italijo so slovenstvu sovražne sile nastopale odkrito, da bi ga zatrle. Danes se govori o naprednosti, mednarodnosti, "koeksistenci," neuvrščenosti, brezrazredni družbi, itd. Na tihem pa se slovensko narodno bit spodkopava. Učinek je večji kot pri odkriti sovražnosti. Ne pravi zaman italijanski pregovor: 'Čuvaj me Bog prijatelj, sovražnikov se bom že sam'.

Ravnanje jugoslovanske diplomacije ni drugačno niti v primeru z Avstrijo. Tukaj so podpisali Jugoslavija samo avstrijsko Državno pogodbo, kjer jamči južno avstrijsko mejo. Avstrija pa se obveže dati slovenski in hrvaški manjšini narodnostne pravice in zagotoviti

njihov razvoj. In kot v posmeh, samo dve leti po Državni pogodbi nasilno ukinejo na Koroškem dvojezično šolo, kar tudi kmalu uzakoni dunajska državna zbornica. Jugoslovanska diplomacija pošlje "noto". Razstreljevanje partizanskih spomenikov, šovinizem, gonja, ponarejanje ljudskih štetij so na dnevnem redu. Sopodpisnica državne pogodbe, Jugoslavija, vodi "prijateljske" sosedske odnose in komaj še pošlje kako "noto,"

V Avstriji pa je propaganda o evropskem združenju vedno močnejša, pri čemer Avstrijci radi poudarjajo, da je bila nekoč že stara Avstrija Evropa v malem; pri tem radi škilijo proti Jadranskemu morju. Slovenski ljudje jim že dolgo niso več neprijazni, kljub protislovenski gonji na Koroškem. Po socialistični šoli niso več tako zelo navezani na svoje slovensko poreklo, zlasti ne po tolikih razočaranjih, in avstrijska dobrodušnost, ki ni hlinjena, jih pritegne.

Ob mačehovskem zavzemanju jugoslovanske diplomacije do slovenskih ljudi v zamejstvu - Avstrija za slovenske ljudi niti ne bo več tuja dežela, kakor hitro bi ustavila protislovensko gonjo na Koroškem in bi evropske strune močnejše brnele. Italiji pa na drugi strani ne bo treba pripravljati ravno novega "paketa." Slovenske duhove doma in v svetu so bili namreč prepričali, da slovenski narod ni sposoben samobitnosti in svojega življenja. Zato bi bila edina izbira odpoved, ako bi po vseh mahinacijah le prenehalo tudi zaupanje v jugoslovanski mit.

Slednje pa ni več najbolj trdno. Ako že spregledamo položaj Slovencev v Jugoslaviji, se zdi, da diplomatsko izigravanje in siljenje zamejskih ljudi v tuje stranke, kjer naj se potujčijo, takega zaupanja ravno ne utrjuje.

Kdor drugemu (zamejcem) jamo koplje, sam vanjo pade.

★ Tito v Moskvi - zaključek članka s 4.strani

Julija Drasinoverja, direktorja jugoslovanskega instituta za gospodarska raziskovanja, ker je izmenjeval podatke s konjunktornimi instituti drugje po Evropi. Obtožili so ga izdaje gospodarskih tajnosti, medtem ko člani Zveze evropskih konjunktornih institutov pravijo, da je le po redni uradni poti izmenjeval običajne konjunkturne podatke. Poročilo o tem je v NZZ od 19. oktobra.

Še bolj pomembno je seveda, da je režim spet zašel v spore s katoliško cerkvijo, tako da so smatrali katoliški škofje potrebno, javno protestirati. O tem ima NZZ obširno poročilo 1. novembra.

V Združenih državah Amerike je Walter Roberts, višji uradnik USIA objavil knjigo "Tito, Mihailovich and the Allies", ki jo je kritika označila kot eno najobjektivnejših prikazov medvojnega dogajanja. V njej so popisani partizanski kontakti z nemško komando v Zagrebu, ki jih je vodil gen. Velebit. Kot znano, je stike prekinil sam Hitler, ki je dejal, da se z uporniki ne razgovarja, ampak se jih strelja. Ker so ti kontakti dokumentirani z nemškimi dokumenti, je seveda zdaj na titovcih, da končno le nekaj rečejo,

PETA KOLONA?

ZAKLJUČEK

Letos spomladi je omladinska sekcija SPD, zahodnonemške socialno demokratske stranke, na svojem kongresu v Bad Godesbergu razpravljala o položaju tujih delavcev in prišla do zaključka, da po eni strani vladajoči razred v Zahodni Nemčiji z najemanjem tuje delovne sile slabi moč domačega delavskega razreda, po drugi strani pa da izkoriščevalski in zatiralni režimi v deželah, iz katerih se delovna sila izseljuje, podpirajo emigracijo brezposelnih in revnih delavcev in kmetov, da bi s tem odvrnili nevarnost revolucije doma. Akcija naprednih socialističnih sil bi morala 'zato bití - po njenem mnenju - usmerjena po eni strani na izenačenje delovnih, življenjskih in političnih pogojev tujih delavcev s pogoji, ki jih imajo nemški delavci, po drugi strani pa na "ustrezno" pomoč socialističnim skupinam tujih delavcev, zaposlenih v Nemčiji, in študentom v njihovem boju za spremembo političnih, gospodarskih in socialnih pogojev v domovini."

Interesantno je, da je izvleček te študije, ki jo je po naročilu zveznega predsedstva socialistične mladine Zahodne Nemčije pripravil Siegmur Geisleberger, objavilo tudi ljubljansko DELO, ki se je pri tem trudilo, da iz te ocene izvzame stanje v Jugoslaviji in jo naslovi na Grčijo in Turčijo. Da obstoja precejšnja razlika v socialistični in revolucionarni vnemi med vodstvom SPD in njeno omladinsko sekcijo, je poznana stvar. Poznaťo je tudi, da se "progresivni" levičarji na splošno zanimajo samo za pogoje v desnih diktaturah, a so slepi in gluhi za kršenje osnovnih človeških svoboščin in pravic v levih "diktaturah proletariata." Zato bi bilo morda odveč pričakovati od mladinske sekcije SPD kako bolj objektivno oceno. Toda dejstvo, da se je DELO potrudilo, da na več načelnih mestih stavi v oklepaje pripombo, da to velja za Jugoslavijo, kaže, da jih je resnica zbudila - pa čeprav se zahodnonemški levičarski omladinci tega niso zavedli, ker pač jemljejo stanje v Jugoslaviji tako, kot ga prikazuje uradna propaganda in ne tako kakršno je.

POCENI POLITIČNO BLAGO

Vzemimo samo njihovo postavko, da "morajo tujci, ki žive in delajo v Zvezni republiki Nemčiji, dobiti pravico do bivanja in enake politične pravice kot nemško prebivalstvo - svobodo misli in govora, svobodo zbiranja in svobodo organiziranja brez nadzorstva," kakor tudi da "si morajo tuji delavci in člani njihovih družin po določenem času pridobiti aktivno in pasivno volilno pravico na občinskih in mestnih volitvah." Dobiti morajo torej "buržujske" pravice, katere se zahodnonemškim levičarjem očitno zdijo normalne v demokratični družbi (vkolikor se jim ne zdijo normalne samo zaradi njihovega izkoriščanja v druge namene). Obenem dostavljajo, da "tuji delavci v ZRN lahko pomagajo v boju v Nemčiji z izkušnjami, ki so si jih pridobili v domovini," : "Le kakšne izkušnje naj posredujejo

Nemcem jugoslovanski delavci v tem pogledu??? Ni čudno zato, ako ljubljansko DELO znova hitro dodaja v oklepaju dežele, za katere to menda velja - Italijo, Španijo in Grčijo (le kje je ostala Turčija topot?). Zahodnonemška socialno demokratska omladina se tudi zavzema za "enotno strategijo delavskih organizacij v zahodni Evropi, katere cilj je antikapitalistična reforma strukture, da bi omogočili ustvaritev socialistične Evrope" - skupaj s tem, da si mora "delavski razred hkrati prizadevati za spremembo gospodarskih in socialnih pogojev prav tako v deželah, iz katerih se delovna sila izseljuje." Izgleda tudi, da sta SPD in nemška kompartija sedaj pripravljene sprejeti v svoje članstvo tuje delavce, kar je bilo v titovskih krogih očitno sprejeto z mešanimi občutki. Postati socialni demokrat in potem iti nazaj v Jugoslavijo je enko strašno kot postati sindikalni funkcionar v Angliji in se potem vrniti v Južno Afriko; DKP pa je očitno preveč kominformistična, da bi bila "samoupravni" Zvezi komunistov enakovredna. Ni čuda, da se je Kardelj zato strinjal z Brandtom, da Zahodna Nemčija ni "naselitvena dežela," obenem pa se je tudi uprl vsaki integraciji tujih delavcev v nemški družbi.

Ni tako dolgo tega, da bi doma pozabili, kaka usoda je doletela skupina "trockistov" na beograjski univerzi, ki je bila povezana s takimi "progresivnimi socialisti" v Zahodni Nemčiji. Ali pa da bi pozabili na pojav "komiteja Zveze komunistov" v Zahodni Nemčiji, ki se je uprl likvidaciji hrvatskega političnega vodstva. Ne, to ni bil cilj objave Geislebergerjeve študije v DELU, Cilj je bil znova prikazati, kako kapitalizem izkorišča jugoslovanske in druge delavce, in po drugi strani, da te delavce hočeš-nočeš porine v politično akcijo zahodnoevropske ekstremne leve. Dejstvo pa je, da so naši delavci na Zahodu daleč od takih političnih fantazij, ki se kuhajo v glavah titovskih konzulov, ambasadorjev in raznih "družbenih delavcev." Švicarski list LA SUISSE je 17. julija objavil uradno sporočilo švicarskih oblasti, da je bilo aretiranih 11 jugoslovanskih državljanov, ki so zbirali informacije o sorojakih za jugoslovansko politično policijo (UDBO). Ti agenti so vdirali v stanovanja naših delavcev v Švici, ko so bili zdoma. Dva dni kasneje je isti časopis objavil tudi protest jugoslovanske vlade, češ da ti aresti "ne odgovarjajo interesom dobrih odnosov med obema državama." Švicarji so bili zadnji, ki se ne bi strinjali, da špionaža ne odgovarja dobrim med-državnim odnosom.

OBČINSKI REVEŽI IN SOCIALNO ZATIŠJE

Omenil sem že članek Marje Fortičeve v DELU 8. septembra letos "Če bi odšli, bi se sesulo..." Ta med drugim enako pravi: "Nekateri sociologi v študijah... navajajo značilnost, da tiste dežele, ki zaposlujejo veliko tuje delovne sile, uživajo takoimenovano 'socialno zatišje' in da so v tem pogledu tuji delavci nekakšna

zavora za delavska gibanja. Primer je Italija, ki ne uvaža tuje delovne sile, a je delavsko gibanje najbolj razgibano, medtem ko so ZRN, Švica in Švedska v tem pogledu dokaj mirne." Posrečeno je, da med te "mirne" dežele nista vključeni Francija in Velika Britanija (ki očitveno nista "mirni"), a še bolj posrečeno je, da Marja Fortičeva dela razliko med deželami, ki delovno silo uvažajo in onimi, ki je "ne uvažajo" - namesto med deželami, ki delovno silo uvažajo in onimi, ki jo "izvažajo" - kot recimo Jugoslavija. Po njeni logiki bi moralo biti torej "delavsko gibanje" v Jugoslaviji zelo razgibano - a edino "gibanje", ki je tam zares razgibano, je korupcija, gospodarski kriminal, neopravičeno bogatenje, davčne utaje itd. in to predvsem s strani onih, ki so v sedlu - partijskem ali državnem. Garnitura se vrsti za garnituro in vsaka se materialno okoristi do naslednje "rotacije". A navadna raja?

"Lahko bi navedli na tisoče in milijone primerov, kako ljudje delajo popoldne, ponoči, konec tedna. Večina zato, da bi prislužila kak dinar zraven, ker imajo nizke dohodke," piše Zdravko Ilič v DELU 4. oktobra. Marija Robek pa je objavila statistični pregled, po katerem je lani v Sloveniji prejemale stalno družbeno denarno podporo 11.164 državljanov. Za 3.776 od teh je družbena pomoč predstavljala edini vir preživljanja, višina prejemka pa se je vrtela od 100 do 300 dinarjev na mesec - odvisno od občinske radodarnosti, kljub republiškim dokladam, ki so za vse občine enake! - čeprav so septembra 1972 življenjski stroški za starejšega človeka, ki ni imel dietne hrane in ni živel sam, znašali 831,70 din mesečno, za goli obstoj - biološki minimum - pa je bili potrebno najmanj 451 din mesečno. Ako bi tak ogromen odstotek prebivalstva v Italiji ali Veliki Britaniji moral živeti pod biološkim minimumom, bi sindikati že zdavnaj proglasili permanentni generalni štrajk, prišlo bi do krvavih demonstracij, kaosa in revolucije. A kakšno "delavsko gibanje" obstoja ob tem v Jugoslaviji? To je ono, tovarišica Fortičeva, ki povzroča ne le emigracijo na kapitalistični Zahod, kot onemogli protest proti papirnatim sindikatom, ki podpirajo tron (svoje čase ga je Cerkev), ampak tudi "socialno zatišje" v deželah, ki uvažajo to emigracijo. Menda si ne domišljate, da bodo potem, ko ljudje uvidijo, da jih doma nihče ne štiti, šli na tujem demonstrirati proti onim, pri katerih so se prostovoljno zaposlili? Ščuvati potem te ljudi, predstavlja politični zločin naperjen proti varnosti dežel, v katerih delajo, kakor tudi proti gospodarski varnosti emigrantov samih. Ljudje, ki so prišli na "začasno delo" na Zahod, izvažajo svoje delo za sebi primerno ceno - ne pa revolucijo, da bi zadostili doktrinarjem doma, ki so jih pustili na cedilu.

JUGOSLAVIJA ALI HAITI?

Pri vsem tem obstojajo tudi "nesprejemljivi obrazi kapitalizma". Zaradi širjenja monopolov in trustov, ki je bilo v direktni opreki z gospodarsko svobodo in nujnostjo splošnega gospodarskega načrtovanja, je bilo že marsikje v zahodnem svetu potrebno sprejeti

mere in uvesti ustanove za nadzorstvo nad tem škodljivim početjem. Dane imamo opraviti s še bolj krutim izrazom kapitalizma, ki ni več omejen na nacionalni prostor neke države, ampak sega s svojimi tipalkami preko državnih meja in okrog zemeljske krogle - v obliki mednarodnih korporacij. Nobenega dvoma ni, da te korporacije ne upoštevajo nobenih nacionalnih interesov in da vplivajo na nacionalna gospodarstva in njihov razvoj. V kolikor ne menimo, da so politične stranke in vlade na Zahodu v službi teh korporacij - a to je teza komunističnih partij, lahko upamo, da bi prišlo tudi na tem področju do potrebnih mer in to do mednarodnih mer, ker bo sicer nujno prišlo do med-državnih konfliktov. To nima ničesar opraviti z "državnimi" ali "družbenimi" strukturami, saj je jasno, da ima država v socializmu, kjer ne obstoja privatna lastnina nad sredstvi za proizvodnjo, največji monopol in kot taka odločilen vpliv na življenjske in delovne pogoje državljanov, ki nimajo pri tem nobene izbire. A izbira je osnova demokracije, pa naj gre potem za politiko, gospodarstvo ali socialno, kulturno in prosvetno politiko. Kjer te izbire ni, - kjer obstoja samo ena politika, kot recimo politika ZKJ, - tam ni osnove za demokracijo. Sovjetski zvezi se je lahko bahati, da že 40 let ni v državi nezaposlenosti, ko pa njeni državljani nimajo samo pravice do dela, ampak tudi morajo delati kjerkoli od enega konca ZSSR do drugega. V Veliki Britaniji pa imamo nezaposlenost na severu in pomanjkanje delovne sile na jugu, pa država ne more nikogar prisiliti, da pride s severa na jug. Obratno, oni na severu lahko prisilijo državo, da odprejo nove tovarne v njihovem domačem okolju, kar pomeni seveda odpiranje "političnih tovarn", s katerimi imajo zlasti Jugoslovani zelo dobre izkušnje.

Ker milijon jugoslovanskih delavcev na Zahodu (in to je treba poudariti) predstavlja škandal za titovski režim, in ker se tega škandala zavedajo tudi naši mogotci doma, je bil to eden od predmetov, ki so jih razpravljali za časa Brandtovega obiska v Jugoslaviji. V intervjuju, ki ga je nato imel Edvard Kardelj s teoretičnim glasilom zahodnonemške SPD NEUE GESELLSCHAFT (objavljen v avgustu), je Kardelj dejal, da bi bilo dobro, ko bi prišlo do sodelovanja med ZRN in Jugoslavijo na industrijski podlagi. "Drugače povedano: dobro bi bilo, ko bi sem, v Jugoslavijo, vlagali več nemškega kapitala, da bi lahko naše delavce zaposlili tu in jim ne bi bilo potrebno odhajati na delo v Nemčijo," je rekel. 12. septembra je Brandt izjavil v Bonu, da cilj zahodnonemškega gospodarstva ni več izvoz robe za vsako ceno, ampak odpiranje novih kapacitet v deželah, kjer so proizvodni stroški nižji kot v Zvezni Republiki in v katerih je dovolj delovne sile. Poudaril je, da je perspektiva zahodnonemškega gospodarstva v povečanem sodelovanju z deželami, iz katerih prihajajo delavci. Da bi uvoz tujih delavcev postal še manj privlačen, je bonška vlada povečala davek, ki ga morajo podjetja plačati za vsakega uvoženega delavca, od 300 na 1.000 mark.

Na prvi pogled bi bilo torej videti, da je titovcem uspelo pridobiti Nemce za svoje načrte, da vložijo

kapital v jugoslovanske kapacitete, kar naj bi po eni strani odprlo nova delovna mesta in zmanjševalo število Jugoslovancev na delu na tujem, po drugi pa zmanjšalo politični škandal nezaposlenosti. Toda tu gre za arazmane ki so podobni onim med Jugoslavijo in vzhodnoevropskimi državami in nekaterimi državami v razvoju. Čim bolj je postala jugoslovanska zunanja trgovina decentralizirana, tem bolj je postajalo jasno, da je precej težko trgovati med dvema različnima sistemoma, da o industrijski ko-operaciji sploh ne govorimo. Medtem ko na trgu nastopajo posamezna jugoslovanska podjetja, jim na drugi strani stoje državni uvožno-izvožni monopoli, tako da dejansko ni direktnega stika med podjetji ene in podjetji druge države. Teoretično bi moralo biti v tem pogledu med jugoslovanskimi in nemškimi podjetji torej lažje. Toda na kak "nemški kapital," ki naj bi ga investirali v Jugoslaviji Kardelj misli? Kapital, ki mu gre za profit, ali kapital, ki bo dejansko samo druga oblika nemških posojil? Kapitalu, ki hoče profit, se ne bo kaj prida splašalo iti v Jugoslavijo, zlasti ako pomislimo na oglas, ki je bil objavljen pred kakima dvema mesecema v ruskem ekonomskem časopisu HANDELSBLATT. Tam je bilo moč videti očarljivo haitsko dekle s sledečim vabilom: "Sedaj lahko dobite več delovne sile za vaše marke. Samo za en dolar vam bo to dekle z veseljem delalo osem ur in z njo vas pričakuje še mnogo, mnogo (dvakrat-op. ur.) njenih prijateljic. Poleg tega boste uživali popolno izjemo pri plačevanju davkov in carine, popolno svobodo kretanja, dobre letalske zveze, mirno socialno klimo in bližino trga v ZDA." **Podpis:** Haiti World Investment Bureau.

DOMAČI KAPITAL NEZAŽELJEN

Toda če se nemški kapitalisti vseeno odločijo, da investirajo v Jugoslaviji - na koncu koncev je danes že precej nemških, francoskih in drugih tujih firm, ki imajo svoje ko-operante v Jugoslaviji - in to za profit, potem bi se morali jugoslovanski državljani, oni ki delajo doma in oni ki delajo na tujem, resno vprašati (in ne samo vprašati!), ali je denar tujega kapitalista ali celo monopola ideološko čistejši in nacionalno sprejemljivejši od njihovih prihrankov, ki danes samo pritiskajo na potrošnji in večajo inflacijo? Ali naša družba smatra naše ljudi in njihovo trdo prigarane prihranke za večjo peto kolono kot tuji kapital, ki po vrhu vsega nima nobene odgovornosti napram naši skupnosti in katerega dotok je lahko čez noč usmerjen na Haite, ako mu Kardelji začnejo brati kozje molitvice?

Jugoslovani se danes ponašajo doma napram denarju kot svinja z mehkom, ker zanje nima nobene dolgoročne vrednosti, niti jih ne veže na "domovino." Po julijskih podatkih, znaša sedaj zadolženost federacije 23.626 milijonov dinarjev in trdi se, da bodo te obveznosti morda pokrite šele v letu 1996. Kaj pa obveznosti med 1973 in 1996? Režim raje živi na tuj račun, da lahko doma počne kar hoče - obenem pa vpije o imperializmu in nevarnosti imperializma (njegovih upnikov?), kot da bi si vezal roke z garancijami investicij lastnih delovnih ljudi. Z drugimi besedami: V Jugoslaviji ne obstoja samo diktatura proletariata, ampak hočejo Tito in njemu

podobni "revolucionarji" zagotoviti, da bo proletariat tudi vedno ostal samo in izključno proletariat - plebejec.

AVSTRIJSKA KATOLIŠKA CERKEV ZA PRAVICE KOROŠKIH SLOVENCEV

Od našega sodelavca

Potem ko so se najprej ločeno sestale škofijske sinode v Avstriji, je v oktobru na Dunaju zasedala vseavstrijska sinoda katoliške Cerkve. Kar zadeva Slovence, avstrijske državljane, je bilo to zasedanje v toliko značilno in pomembno, ker je brez pridržka potrdilo sklep celovške sinode, da se mora sožitje med nemško in slovensko govorečimi Korošci ugodno razvijati, kar je možno le, če bo vsak spoštoval pravico drugega in drugemu zaupal...;.. nujno potrebno je končno in širokosrčno izpolniti obveznosti, ki potekajo iz avstrijske državne pogodbe... Na tej dunajski vseavstrijski sinodi je slovenske vernike zastopal dr. Valentin Inzko, ki je umestno pred zaključkom svojega izvajanja in pred glasovanjem za resolucijo vprašal: "Dolžnost večine je ne le pustiti manjšino životariti, ampak tudi nekaj storiti, da bo manjšina obstala. Kako je mogoče pri narodu, ki je živel in delal tisoč let na Koroškem, zahtevati ugotavljanje, ali sploh obstoji?."

VINDIŠARJI V NOVI LUČI ?

Tržaški NOVI LIST je 1. novembra objavil zanimiv uvodnik, v katerem zagovarja revizijo občega slovenskega stališča do vindišarjev na Koroškem, to je do ljudi slovenskega porekla, ki niso šli v preteklem stoletju skozi proces slovenske narodne osvestitve, ljudi, ki so ostali Slovenci samo etnično, niso pa postali Slovenci politično in v pogledu umetne narodne kulture.' To isto, nadaljuje NOVI LIST, se je zgodilo tudi z Beneškimi Slovenci, in vendar jim tega ne zamerimo. Zakaj dvojno merilo?

Če se izognemo besedi „vindišar“ kot psovki, ki označuje Slovence kot narodnega odpadnika, potem ugotovimo, da se vindišarji ne zavedajo, da bi storili kaj moralno slabega, ko stoje na stališču, da ne spadajo politično k slovenskemu narodu in ko so zavrnil ob času koroškega plebiscita splošno slovensko državno-politično orientacijo v pogledu Jugoslavije. V odporu proti tej tezi so se (nehote?) znašli v objemu nemško-avstrijskih nacionalistov, po drugi strani pa se je splošno slovensko nasprotstvo do nemškega šovinizma raztegnilo tudi na vindišarje, zaključuje NOVI LIST, in svetuje, da bi bilo potrebno radikalno spremeniti slovensko stališče do teh vindišarjev. 'Bilo bi pravilno, če bi v vindišarjih gledali samo nezavedne Slovence, ki so taki le zato, ker ne ločijo narodne zavesti od državne pripadnosti zaradi tisočletnega življenja v Avstriji'. Morda je že prepozno, storiti kaj v tem pogledu, nadaljuje NOVI LIST, toda bilo bi prav, da obe slovenski politični organizaciji na Koroškem vsaj nekaj poskusita v tej smeri in morda celo zadasta udarec nemškemu nacizmu, ki brez dvoma izkorišča vindišarje za svoje temne namene.

POPRAVEK: V poslednjem vicu, ki kroži po Ljubljani, bi se drugo ime moralo glasiti MARINC in ne Martinc (KT 412) Torej: Klinc klanc - Dolanc, Klanc klinc - Marinc, trikrat klinc - Setinc.

PRIMORCI MED BEOGRADOM IN DEMOCRAZIO CHRISTIANO

Od našega dopisnika

Maloprijetno je bilo, ki so pričakovali osip glasov za "Slovensko skupnost" na zadnjih občinskih volitvah v Trstu in deželni volitvah na Primorskem. Poznavalci pravijo, da bomo izgubili slovenskega predstavnika v deželni zbor Furlanije-Primorske in s tem lahko odpišemo slovensko skupnost v Italiji, če pride še enkrat do česa podobnega.

Predčasne državnozbornske volitve, ki so bile pred občinskimi in deželnimi, so našle "Slovensko skupnost" (SS) popolnoma nepripravljeno. Da bi v rimskem parlamentu ohranili vsaj enega Slovenca, četudi na listi KPI, je del slovenskih volilcev, posebno od "Slovenske Levice" (LS), ki je sodelovala s SS, podprl komunističnega kandidata poslanca Škerka, ki je bil tudi izvoljen. Drugi slovenski glasovi so se razpršili med socialiste, demokristjane in kako manjšo stranko.

S tem je prišlo verjetno do idejne razbitosti slovenske srenje, ki se ni mogla zadiniti več na občinskih in deželni volitvah.

Seveda pa je poslanec Škerk v odnosu do Slovencev vezan edino na navodila svoje stranke, ki po sovjetskem vzoru in marksistični dvojni morali spretno maha slovenskim naprednim ljudem pred nosom s kakim dvojezičnim napisom, dokler niso godni za "internacionalno." Najprej je bilo godno slovensko delavstvo v Trstu, ki so ga kmalu "internacionalizirali" (poitalijančili). Sedaj pa prihaja na isto tržaška okolica, kjer prirejajo praznike "L'Unita" večinoma že v italijanščini.

To pa prihaja prav beograjski vladi, ki preko Ljubljane in svoje "Slovenske (?) kulturno godpodarske zveze" pod krinko ideološke naprednosti usmerja slovenske ljudi v italijanske "napredne" stranke, v asimilacijo. Zakaj? Po zatonu zamejskega slovenstva bi v mednarodni javnosti izginil še zadnji glas slovenske politične narodnosti, ki ji je v jugoslovanskem odviru namenjena edino še folklor. Današnja Ljubljana pa je že zelo daleč na folklorni stopnji.

Kako naj si sicer razložimo kričanje jugoslovanskih sredstev poročanja o diskriminaciji v Tretjem svetu, toda komaj omembo o razlaščenju slovenske zemlje v zamejstvu, o strašnem pritisku na slovenstvo na Koroškem, itd.?

Najbolj smešno je, da ne samo mnogi slovenski ljudje, ampak tudi primorski "politiki" verjamejo, da gre pri vsem skupaj edino za naprednost in ne znajo ali pa nočejo odkriti zakulisne igre, boječ se, da bi slovenski stvari še bolj škodili. Toda nasprotno temu kričijo o svobodnem svetu in demokraciji, v kateri živijo in lahko svobodno delujejo. Ker so sami prešibki oziroma prenaivni, se zanašajo na krščansko pravičnost, seveda na krščansko demokracijo (KD), ki da ni proti Slo-

vencem, da pa je njen aparat premalo obveščen in pre-zaposlen, preden pridejo prava poročila do srednjega rimskega vodstva, ki ima vse druge skrbi.

Dejstvo pa je, da KD, bodisi v Rimu ali Trstu, pripravlja Slovincem pokop in da zna pridno izkoristiti strah milih slovenskih kristjanov pred komunizmom. Daje jim celo videz samostojnega nastopanja, za kulisa-mi pa, vedoč da jih ne ščiti nihče, obljublja jim vse najboljše, spodkopava življensko moč samostojnega nastopanja, inscenira razne afere kot je bila npr. dolinska, kane nekaj pomoči za slovensko prosveto, toda nikoli zadosti; podpira nekatere slovenske ljudi, za katere ve da so odvisni in da ne morejo prosto slovensko politično delovati; igra na karto katolištva in s tem premoti lahko-verne slovenske klerikalce; podeljuje razne službe nekaterim vidnejšim slovenskim prosvetarjem, itd. Se dogovarja z Ljubljano in Beogradom, česar razni slovenski "katoliški" politiki ne vidijo, a v isti sapi udrihajo po kom drugem Slovincu, ki se je drznil pogovarjati se z Ljubljano, Res nenavadna krščanska pravičnost!

Slovensko samostojno nastopanje je spodjedeno. Na eni strani naivni klerikalci (ali katoliki), na drugi domišljavi demokrati, ki se daleč precenjujejo. V okviru SS komandira Slovensko ljudsko gibanje, ki je najštevilnejše, kajti izrablja vernost preprostih ljudi za politiko. Lahko bi SS bila ena sama stranka, ki bi imela več struj in bi na rednem strankinem zborovanju znotraj volila predstavnike in urejevala spore. Toda med temko je SLG bahavo, so "demokrati" anarhični. Redki pa so posamezniki, ki res delajo po vesti. In končno, kdor nima državljanstva, je odvisen od vladajoče KD in ne bi smel niti iz ozadja politično delovati.

Tako pa je, kot je. Na desni (ali v sredini, kot hočete) KD, na levi pa KPI in Beograd nudijo "razgledanim" slovenskim idealistom ustrezne ideologije, napredne ali klerikalne, da lahko "pošteno" opravljajo svoj "idealizem," ker se pač v svoji naivnosti ne spoznajo na rimske in balkanske politične umetnije, in to kljub temu, da danes politična igra Rima in Beograda že slabo zakriva, da imata oba na Tržaškem enake interese.

DEMONSTRACIJA V CELOVCU

Oko 3000 ljudi, med katerimi je bilo gotovo 2500 Slovencev, je v četrtek, 25. oktobra zvečer demonstriralo na celovških ulicah proti "ugotavljanju manjšine, za prijateljstvo med obema narodoma v deželi in za izpolnitev sedmega člena avstrijske državne pogodbe" Demonstracijo je priredil Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, v katerem sta zastopani obe slovenski politični organizaciji, dalje slovenska katoliška mladina nemška katoliška delavska mladina, Komunistična stranka in socialistična Zveza koroških študentov (Bund Kaerntner Studenten) ter nekaj drugih.

Demonstracije se je udeležil tudi največji koroški slikar prof. dr. Werner Berg, govorila pa sta dr. Matevž Grilc, podpredsednik NSKS in pred njim Gerhard Friedrich, predsednik Zveze koroških študentov. Ob zaključku so demonstranti sprejeli dobro izdelano resolucijo, naslovljeno na avstrijsko zvezno vlado.

Celovška policija še vedno ni odkrila, komu so bili namenjeni strelji v petek, 19. oktobra zvečer, ko so se dijaški slovenske gimnazije vračali iz šole proti dijaškemu domu, Oddanih je bilo 14 strel, razbita cestna svetiljka, v plakatni tabli pa so našli zvrtno luknjo za opazovalca.

DOMIŠLIJA ALI DOMIŠLJAVOST?

Skupnost študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov in skupnost mariborskih študentov sta sklenili ustanoviti časopis "za politiko, znanost, domišljijo in novo antropologijo." Glavni namen revije bo zagotoviti "celovito seznanjevanje vseh zainteresiranih z raziskovalnim in pedagoškim delom na univerzi." Začela bo izhajati prihodnje leto, predvidoma dvomesečno. Njeno ime zaenkrat še ni znano. Vsekakor pa bo potrebovala precej "domišljije" o "raziskovalnem delu" na univerzi.

BREZ CVENKA NI ZVENKA

Zavod za šolstvo Socialistične republike Slovenije je zaskrbljen zaradi naraščanja cen šolskih učbenikov in slabe oskrbe šol z njimi. Zavod zahteva, da se založniki držijo pogodbeno določenih cen in da jih ne zvišajo, razen ako gre za večje tiskarske stroške in višjo ceno papirja. Kaj pa višjo ceno dela? Zelo težko je vprašanje učbenikov z majhno naklado, od 500 do 3.000 izvodov. Njihove ekonomske cene so take, da jih učenci ne zmorejo. Do leta 1969 jih je subvencioniral republiški sklad za založniško dejavnost, sedaj pa te pomoči praktično ni več. Svobodno šolanje je samo še za denar.

EMIGRANTSKIH UČITELJEV PREMALO

V Malmöju na Švedskem se je sestala švedsko-jugoslovanska skupina za šolanje jugoslovanskih otrok na Švedskem. Ob tej priliki je bilo rečeno, da je z dopolnilnim poukom zajeto samo 1.800 od skoro 5.000 šolobveznih otrok iz Jugoslavije. Švedske oblasti so zaposlile v ta namen 75 jugoslovanskih učiteljev. Posebno pozornost bodo posvetili kakim sedmim tisočem otrok predšolske starosti, katere bodo za redno šolanje pripravljali v materinščini in švedščini. Posrečeno je pri tem to, da teh 75 učiteljev ni prišlo na Švedsko z namenom, da poučuje tam naše otroke. Prišli so tja, ker zanje doma ni bilo dela, bodisi so se sami izognili kakim "Rovtam" in raje emigrirali. Kaj pravijo k temu naši predvojni levičarski učitelji in profesorji, ki so na vsakem koraku kritizirali stanje v predvojni Jugoslaviji? Nič jih ni čuti. Morda vedo, da se je v predvojni monarhofašistični Jugoslaviji dalo kritizirati, sedaj pa si lahko hitro označen za "liberalista" ali tehnokrata, ako odpreš usta.

JUGOSLOVANSKI ROBIN HOODI Filmski režiser Jankovič si je omislil novo epopejo - "1941," na podlagi "resničnih" dogodkov, ki so se zgodili takrat v Podrinju. Ker se niti jugoslovanski prvaki sami ne morejo sporazumeti o tem, kaj je resnica (Svetozar Vukmanovič je to dokazal s svojimi "memoari"), je bilo treba Jankoviču najeti ameriškega scenarista Howarda Burka, da stvari malo pobarva. Kdor je namreč videl Burkove "Topove z Nevarre", bo že vedel kako se z filmi dela "zgodovinske resnice".

OB ROBU

Tovarišu Janezu Stanovniku, izvršnemu tajniku evropske ekonomske komisije Združenih narodov, bo zahodna Evropa zelo hvaležna, da ji je tako hitro priskočil na pomoč, ko so ji Arabci odsekali dobavo nafte. Govoreč na seji odbora za plin te komisije v Ženevi 13. nov., je Stanovnik sugeriral, da bi večja dobava naravnega plina iz Sovjetske zveze lahko pomagala Evropi, da prebreme energetske krizo. Sovjetska zveza ima 33 odstotkov virov naravnega plina in Stanovnik je rekel, da "detente med Vzhodom in Zahodom ustvarja upapolno klimo za reševanje energetske krize".

Vprašanje je, na čigavem zelniku je zrasla Stanovnikova ideja? Energetske krizo v Zahodni Evropi je povzročila dejansko prav država, ki naj bi jo sedaj velikodušno reševala s svojim plinom. Leto za letom je Moskva ščuvala Arabce, da uporabijo nafto kot politično orožje. In ker večina arabskih vladarjev, ki imajo nafto, niso niti najmanj razpoloženi napram Moskvi, ker podpira komunistično-revolucionarne režime v Iraku, Siriji in Južnem Jemenu, je sovjetska kampanja očitno imela še drug cilj - našuntati Arabce proti Arabcem, češ, pogledite vse te bogate petrolejske šejke, kako sodelujejo z imperialisti.

Ne da bi se spuščal v dolgovezno razpravljanje o izraelsko-arabskem sporu, ena stvar je gotova: v zahodni Evropi nihče (razen zionistov) ne podpira izraelske okupacije arabskega ozemlja; enako pa nihče ne podpira Gadafijevih histeričnih zahtev, da je treba Izrael likvidirati. Ne zahodna Evropa ne Amerika, pa tudi Sovjetska zveza ne more pomakniti ure nazaj na 1948 leto. Izrael kot država obstoja predolgo, da bi jo bilo možno enostavno zbrisati z zemljevida, pa četudi Arabci ustavijo vso svojo naftno proizvodnjo.

Zmanjšanje in ustavitev dobave nafte zahodni Evropi, ter kriza ki je zato nastala, je samo pokazala, kako kratkovidno se je vezati na tako negotove vire energije. Arabci so s svojim dejanjem samo ilustrirali, kaj se bo zgodilo, ko nafte ne bo več - in to ne le, kaj se bo zgodilo zahodni Evropi ampak tudi njim. In medtem ko ima industrijski in tehnološki Zahod vso možnost, da v danem času razvije nove vire energije - iz vode in sonca - se utegne Arabcem njihova sedanja kratkovidnost še maščevati. Nadomestiti zato odvisnost od arabske nafte z odvisnostjo od sovjetskega plina, bi bilo sicer ugodno na kratki rok, toda medtem bi bilo treba plesati ne le kot bi Arabci piskali, ampak tudi kot bi Sovjeti pokali z bičem.

Evropa in Zahod sta dobila svojo lekcijo. Svoje svobode ne moreta zamenjati za nobeno tako ceno. Stanovnik, ki prihaja iz države, ki je bila prva, ki je privedla Sovjetsko zvezo na srednjevzhodno pozornico, pa naj si raje prihrani svoje krokodilske solze. Zahodna Evropa mu je hvaležna, da je tako hitro pokazal kremeljske karte.

IVAN STANIČ

PO MERI Jugoslovanski zgodovinarji so imeli v Budvi kongres, na katerem so razpravljali o odnosu med vasjo in mestom v zgodovini. Upoštevati so verjetno morali, da so komunisti v moderni zgodovini vas malo posilili, pa so zato razpravljali tudi o reformi pouka zgodovine...

POKOJNI Umrla je slikarka - miniaturistka Elza Obereigner-Kastl. Stara je bila 90 let. Preminula je tudi Dr. Melita Pivec-Steletova, zgodovinarica in knjižničarka.

Od meseca do meseca

BITI KRISTJAN NI POPULARNO

Pripombe slovenskih in jugoslovanskih skofov k osnutkoma ustav (KT412) niso ostale brez odmeva. Verski tednik DRUŽINA je 7. oktobra komentiral članke v mariborskem VEČERU, ljubljanskem DNEVNIKU in NAŠI KOMUNI, ki je glasilo občinske konference SZDL Ljubljana Vič-Rudnik. Prvi se posredno obreguje ob "politično nesprejemljive pobude, ki jih ni potrdila javna razprava in jih pošiljajo kar na ustavno komisijo" ter jih primerja s pismi brez znamk. Drugi je umerjeno odgovoril na priostreno vprašanje, kaj je s pisanjem dela verskega tiska, "ki se je zavzemal za to, da bi dobile tudi verske skupnosti svojo delegacijo v skupščinah in ali ni to prikrita želja po politizaciji verskih skupnosti." Tretji pa je med verskimi skupnostmi navajal "rimskokatoliško cerkev in Cerkev kot klerikalno politično organizacijo" in pisal: "V vse pore življenja v naši republiki se še posebno močno vpija prav rimskokatoliška cerkev in Cerkev, ki so svojim delovanjem kot oblika in vrsta verske skupnosti in organizacija daleč presega interes svojih vernikov. Posega v družbenopolitično življenje slovenske samoupravne družbe..."

DRUŽINI se zdi navajanje neke Cerkve pisane z veliko začetnico poleg katoliške in vrste drugih Cerkva na Slovenskem, ki so vse pisane z malo začetnico, nekoliko smešno. Zgrozi pa se ob misli, "da je postala kar nekakšna moda govoriti in pisati o klerikalizmu. Cerkev v obliki, ki jo je naslikal J. Dernovšek v NAŠI KOMUNI, je nekakšen skonstruiran sovražnik za vsakdanjo uporabo, po katerem lahko brez skrbi mahaš. Je pač res, biti kristjan dandanes ni ravno popularno, toda kristjan (ali v širšem pomenu vernik) ni isto kot klerikalec. To je zlasti jasno mladim kristjanom, ki s predvojnimi pririvanjem med klerikalci in liberalci nimajo nobene zveze... Tisti, ki trdi, da si Cerkev v samoupravni družbi kuje politični kapital in da si želi nazaj v preteklost, kjer bi ponovno prevzela 'vlogo izkoriščevalca delavskega razreda', je ali zelo naiven in nepoučen o pokoncilskih miselnih tokovih v Cerkvi ali pa je njegovo pisanje zlonamerno." DRUŽINI se dozdeva, da je nekaj predlogov k ustavam, ki so prišli s strani vernih občanov, "najbrž dvignilo le preveč prahu." Zaključuje, da v tistih predlogih, ki jih je objavila (in smo o njih poročali v KLICU TRIGLAVA), "ne moremo najti ničesar, kar bi dišalo po vdiranju na družbeno politično območje, nobenega sledu o klerikalizmu, temveč le iskreno željo pomagati, da bi bili odnosi me samoupravno skupnostjo in verskimi skupnostmi tudi v bodoče kar najbolj urejeni."

SKUPŠČINA POBIJA CERKEV

Na seji prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine 3. oktobra je govoril Emil Rojc o ustavnih razpravah z vidika prosvete in je dejal, da je bila izražena velika podpora za "idejno naravnost naše socialistično angažirane šole" in soglasje, "da se ustavno besedilo ne

spušča v podrobnejše opredeljevanje tako imenovane svetovnonazorske enakopravnosti", kar poskušajo "za vsako ceno dodajati razpravljalci iz vrst oficialnih in laičnih kadrov cerkve." Za odnose med socialistično družbo in Cerkvijo se mu zdi "vzpodbudno", da "slednja ne zavrača več frontalno političnega sistema"; "prav nič vzpodbudna" pa niso "nekatera ekstremna ustavna razmišljanja posameznih cerkvenih teoretikov".

Glede "zahtevane izenačitve svetovnonazorskega prepričanja" je Rojc navedel mnenje "velike večine prosvetnih delavcev", češ da "dogmatskega nazora, ki terja pokorščino in brezpogojno podrejanje... nikakor ni mogoče enačiti s pomenom nazora, ki je oborožen z znanstvenimi spoznanji o možnostih družbene osvoboditve. Zato pozicije, ki jo ima marksizem danes v naši družbi, ni mogoče razglašati kot svetovnonazorsko prioriteto marksizma na škodo vernih." Ni mogoče proglašati enakopravnosti svetovnonazorskih prepričanj, ker nekatera temeljijo na rasni, nacionalni ali še drugačni diskriminaciji.

Glede zahtev o svobodi veroizpovedi pravi Rojc, da "ta verska svoboda doslej ni bila nikdar ogrožena, kolikor jo niso ogrozile tiste vodilne sile v cerkvi sami, ki so versko prepričanje izkoriščale za reakcionarne politične smotre." Glede "nesprejemljivosti zahteve, da bi se verske skupnosti organizirale in dobile status posebne samoupravne interesne skupnosti," pravi Rojc, da je osnova za take skupnosti združeno delo in ne drugi motivi, drugič pa takšna organiziranost "ne bi bila v skladu z enotnimi temelji našega političnega sistema, najbrž pa tudi ne s hierarhično notranjo zgradbo cerkve same." Glede "zahtevane pravice staršev, da zagotavljajo otrokom versko, svetovnonazorsko in moralno izobrazbo, ustrezno lastnemu prepričanju," pa meni Rojc, da bi "lahko vodila do vrste nepotrebnih konfliktov," ker bi preko religioznih staršev zagotavljala vpliv cerkvene hierarhije v šolah, medtem ko je bilo že večkrat določeno, "da ne more nihče mimo organiziranega interesa delavskega razreda in samoupravne socialistične družbe določati šoli, kakšna naj bi bila njena idejna in družbena naravnost." Rojc je zaključil, da so občani razpravljali o ustavi "ne kot religiozni ali nereligiozni občani, ampak kot za samoupravni socializem zavzeti delavci, kmetje in intelektualci," kar "najbolj zgovorno demantira poskuse tistih cerkvenih krogov in sredin, ki so skušali speljati ustavno razpravo v okviru, kjer bi se ponovno znašli pred prepadi, ki jih je samoupravno življenje že zdavnaj preraslo."

DOLANC PROTI KLERIKALCEM

Ob stoletnici celjske cinkarne je na ploščadi ob novi tovarni titanovega dioksida 6. oktobra govoril sekretar izvršnega biroja predsedstva ZKJ Stane Dolanc, ki je zreduciral "vse opozicijske tendence v naši družbi le na dva koncepta: na poskuse obnove kapitalističnih odnosov ali pa na etatistične, unitaristične in birokratske, skratka stalinistične odnose v naši družbi..." Dodal je, da "v boju za samoupravljanje in socialistični družbeni razvoj" naletijo socialistične sile na odpor "tudi med klerikalistično nastrojenimi krogi v sami cerkvi in

ob njej laiki. Ponovno se oživljajo nakatere težnje po politizaciji ljudi na verskih različikah, kar lahko v skrajnih konsekvencah vodi do obnavljanja strankarstva in oživljanja političnega klerikalizma, ki ni bil nikoli v prid slovenskemu narodu, vernim in veri. V cerkvenih organizacijah se nadaljujejo, v zadnjem obdobju pa so se celo okrepile tendence, ki so v nasprotju z ustavno določenim položajem cerkve in vere v našem socialističnem samoupravnem sistemu in ki so naperjene zoper njegov razvoj.

"Osnovna vsebina teh tendenc," je rekel Dolanc, "je v hotenju, da se cerkev uveljavi v samoupravnem mehanizmu kot subjekt, ki predstavlja verne državljane kot posebno družbeno interesno skupino na podlagi verske oziroma nazorske opredelitve in da se tako v skupščinskem sistemu in v družbi nasploh pojavi kot odgovorni nosilec moralne, socialne, humanitarne in politične doktrine kot odrešilne alternative za sodobni svet, pri čemer se z nekaterimi svojimi akcijami prihaja navzkriž s pravnimi normami, ki urejajo položaj cerkve, vernikov in odnosov z državo. Pri tem seveda ne mislim na tisti del duhovščine in vernih, ki so sprejeli samoupravni sistem kot možnost, da se cerkev obrne k sebi in verski dejavnosti, ampak na tiste, ki se nadaljnji demokratizaciji družbenih odnosov iščejo možnosti za obnavljanje idejnopoličnih funkcij cerkve in s tem odpirajo pot novemu klerikalizmu. Taki poskusi zadevajo v osnovne samoupravnega sistema, so naperjeni proti podružabljanju politike, razbijajo enotnost delovnih ljudi in občanov, vzbujajo versko nestrpnost ter krepijo manipulativno moč cerkve ter njen negativni odnos do socialistične samoupravne demokracije in vloge zveze komunistov.

"Mislim, da je treba zaustaviti to skrajno negativno ofenzivo nekaterih krogov v cerkvi, predvsem z odporom vernih članov naše socialistične samoupravne družbe," je dejal Dolanc. "Ne bi smeli in ne moremo dovoliti, da bi se takšne klerikalistične ambicije cerkve širile, saj bi to škodilo ne samo njej in veri, ampak celotni slovenski družbeni skupnosti. Okrepiti moramo vlogo in položaj socialistične zveze v boju zoper klerikalistične tendence v cerkvi... Verniku mora biti jasno, da mi podružabljam politiko, da je moč samoupravnega socializma v enotnosti temeljnih interesov delovnih ljudi in da je klerikalizem naperjen prav zoper to, saj je poiskus delitve ljudi, kar je v nasprotju s samoupravnim socialističnim družbenim sistemom in njihovimi temeljnimi interesi," je rekel Dolanc v Celju.

ŠKOFJE ZAVRAČAJO NAMIGOVANJA

Na rednem zasedanju jugoslovanske škofovske konference 11. oktobra v Zagrebu so škofje sprejeli odprto pismo, ki se nanaša na nekatere točke iz javnih razprav o načrtih ustav in preobrazbi družbe. Takoj v začetku opozarjajo, da "Cerkev kot taka 'po svojem poslanstvu in svoji naravi ni vezana na nobeno posebno obliko človeške kulture ali politični, gospodarski in socialni red' " in se pri tem sklicujejo na listino 2. vatikanskega cerkvenega zbora. "Cerkev je živela in opravlja svoje duhovno poslanstvo v različnih kulturnih in družbenih

sistemih. Zato se ne more imeti za 'ostanek preteklosti,' 'ostanek fevdalnega' ali 'kapitalističnega reda,' niti ne more sprejeti, da jo drugi razglašajo za 'ostanek preteklosti.' "

Škofje zagovarjajo koncilsko stališče, da Cerkev "ne želi ničesar bolj goreče kot to, da bi se v službi blagru vseh mogla svobodno razvijati pod kakršnokoli obliko vladavine, ki priznava osnovne pravice osebe in družine ter potrebe skupne blaginje." S svojim pismom žele doseči, "da ne bi v javnosti nekaterih naših korakov izkrivljeno razlagali in molka ali vzdržanja napak razumeli. Nekateri izjave v javnosti, nekateri članki v javnem tisku in dejanja, za katera je težko reči, da so popolnoma slučajna in občasna, budijo v nas zaskrbljenost... Pristojni državni organi ali družbeno politični forumi in ustrezne družbene sile na te in takšne zaskrbljujoče pojave sploh ne odgovarjajo, ali pa se njihovi odgovori omejujejo na blede, abstraktne in neučinkovite formulacije, ki našo zaskrbljenost pogosto poglobijo..."

Škofje "v duhu evangelijskih načel in splošno sprejetega pojmovanja človekovega dostojanstva" menijo, da je za usklajeno sožitje vseh ljudi "nujno potrebna enakost vseh pred zakonom, enakopravnost vseh medsebojnih razmerij in možnost celotnega razvoja osebe in življenja" ter zato pozdravljajo vse, kar v tej smeri določa nova ustava. Svoje predloge k osnutku ustave so predložili z namenom, da bi se te pravice čim jasneje izrazile. "Ne iščemo nikakršnih privilegijev, ne želimo si nobene oblasti niti deleža pri oblasti, temveč preprosto želimo, da bi vsak človek v naši družbi in v naši državi živel v miru, se ravnal po svojem prepričanju... in bi mu zaradi tega prepričanja in njegovega iskrenega izpovedovanja ne bila zaprta vrata v noben poklic..."

"Ozirajoč se na resnično svobodo v verskih vprašanjih", škofje ne morejo "brez žalosti in zaskrbljenosti poslušati trditve - proglašene za znanstvene resnice - da sta verstvo in vera družbi škodljiva, da ju naša družba za sedaj samo še prenaša, da pa sta negativen pojav, dediščina preteklosti in znamenje zaostalosti in da morata kot takšna v prihodnosti izginiti." Menijo, da je zdaj priložnost, da se takšno pojmovanje zavrže "in da se ga, kot neresničnega in netočnega, več ne uporablja v družbeno-političnem delovanju." Škofje navajajo listino 2. vatikanskega cerkvenega zbora in sklepajo, "da pravilno pojmovana krščanska vera ne more človeka odvrčati od prizadevanj za zemeljski napredek" in ne zavrača humanizma. "Iz domneve, da je vera nekaj slabega, škodljivega in zaostalega in da so, izhajajoč iz tega, verni ljudje na neki način nujno škodljivi člani družbe, kar je zelo lahko spremeniti v 'sovražnike', se v skupnosti ustvarja škodljivo in zastrupljajoče ozračje...razdeljenosti in nezaupanja. Pri vernikih to spodbuja občutek nezadovoljstva, ponižanja, negotovosti, pa tudi strahu" ter jih sili k molku. Pri uslužbencih izvršne oblasti more to povzročiti, da "oblikujejo v sebi družbeno zelo škodljivo stališče do vere in verskih skupnosti," ne odgovarjajo na upravičene prošnje verskih skupnosti ali pa po dolgem molku odgovorijo negativno. "Dogaja se tudi, da si odgovorni uslužbenci ne upajo podpisati ugodne rešitve,

ker se boje posledic zaradi 'premajhne budnosti do družbeno škodljivih elementov.' Mislimo torej, da je zdaj čas, da se javno razvrednoti napačna trditev o družbeni škodljivosti krščanstva, ker je to potrebno za krepitev duha in gotovosti, da se bodo mogle v naši družbi pravice do verske svobode uresničevati vedno in povsod."

Škofje se dotaknejo tudi "tolikokrat ponovljene trditve, da verni učitelji nimajo mesta v prosvetni službi." Izhajajo iz dejstva, "da je v vsaki človeški družbi pluralizem prepričanj. Vsak človek mora imeti pravico do lastnega prepričanja." Nikogar ne smemo s silo odvracati od življenja po tem prepričanju, če ne povzroča škode, krivice ali nasilja. "Ne moremo se sprijazniti z dejstvom, da se v naši državni skupnosti vernim enostavno zapro vrata na določeno področje delovanja." Izjav o neprimernosti vernih ljudi za učiteljsko službo ne morejo imeti "za premišljeno in res odločno stališče odgovornih dejavnikov našega političnega življenja. Bojimo se, da bi moglo imeti takšno stališče, če se korenito ne spremeni, hude posledice v zavesti naših vernih občanov." Ljudi bi potiskali v tesnobo in nezadovoljstvo. "Ne vidimo, kako bi takšno ravnanje in takšno stališče ne delilo ljudi na privilegirane in zapostavljene. Če pa se kdo sklicuje na družbo, je treba sprevideti dejstvo, da sestavljajo verniki del te družbe."

O vzgōji pravijo škofje, da poslušajo pritožbe staršev in katehetov, da nekaterim otrokom načrtno ovirajo redno obiskovanje verouka. "Zaradi tega kot verni občani ne moremo sprejeti vzgoje, ki bi izrečno služila ateizaciji otrok vernih staršev, in to med šolskim poukom." Take šole ne bi mogli združiti "s splošnim pojmom svobode in pluralizma prepričanj" in bi bila nezdržljiva z javno zagotovljenimi človečanskimi pravicami. "Govorjenje, da mora biti šola popolnoma znanstvena, je nekaj drugega od govorenja, da mora biti šola v službi ateizacije. Vse dobronamerne ljudi prosimo, naj ti dve stvari dobro ločijo in se vedno izogibajo vsaki zmešnjavi." Iz zavesti ljudi naj se odstrani mišljenje, da je ateizem zadeva izkustvenih znanosti.

Škofje se pritožujejo zaradi težav, ki jih imajo verniki nekaterih krajev z dovoljenji za gradnjo verskih objektov in opozarjajo, da so taka dovoljenja "tesno in bistveno" povezana s priznavanjem ustavnih svobod in zagotavljanjem enakopravnosti. V novih predelih mest, ki potrebujejo nove cerkve, stanuje tudi znaten del vernikov, saj ne bo nihče trdil, da so priseljenci z vasi sami ateisti. Ob koncu škofje poudarjajo, da "najodločneje zavračamo vsa namigovanja, ne glede na to, v kakšni obliki jih kdo postavlja, da želimo škofje v tej družbi in tej državi prevzeti neko politično-posredniško vlogo, v kateri bi bodisi v političnih telesih, bodisi s političnim delovanjem zastopali vernike kot nekakšni njihovi politični voditelji. Te misli so daleč od naših namenov in nihče ne more za takšno misel najti sledov" niti v predlogu ustavni komisiji niti v kakšnem drugem javnem nastopu. "Izjavljamo, da nikakor nimamo namena niti želje, da bi iz Cerkve kot ustanove naredili politično predstavnico vernikov kot občanov," ker se spominjamo besed 2. vatikanskega cerkvenega zbora.

"Kot škofje se zavedamo svoje odgovornosti na duhovnem področju. Izjavljamo, da je popolen nesporazum, če že ni zlonamernost, ko nam pripisujejo stremljenje za deležem pri politični oblasti. Želimo, da bi to izjavo pazljivo preudarili na vseh pristojnih mestih in da bi naše korake presojali v njeni luči," pribijajo škofje v svojem odprtem pismu.

ŠETINC, 'TRIKRAT KLINC', PROTI SPRAVI

Že 23. septembra na zboru borcev v Cerknem govoril sekretar CK ZK Slovenije Franc Šetinc, ki je poudarjal "ljudski, plebejski" značaj narodnoosvobodilnega gibanja na Primorskem. "O tem govorim zato," je dejal Šetinc, "ker so v preteklosti bili poskusi razbiti našo fronto z ločevanjem liberalcev, ki bi bili pripravljeni na odstopanja in morda celo na narodno spravo, od dogmatikov, kot so imenovali tiste sile v naši družbi, ki so se odločno uprle rahljanju razrednih osnov pri graditvi samoupravne družbe. Narodna sprava, s kom? Z izdajalci? Ne in še enkrat ne. S klerikalizmom, ki ga skomina po nekdanjih položajih...? Ne, gospodje, tega naše ljudstvo ne bi nikoli dovolilo." Šetinc je robantil tudi nad tistimi, "ki imajo skomine po taki demokraciji, ki bi dopuščala samovoljo, nered in celo sovražno dejavnost. Zato pod krinko boja proti stalinizmu napadajo vsako zahtevo po redu, po zavarovanju pridobitev revolucije, po delavski kontroli itd. Oni niso za samoupravljanje kot diktaturo proletariata, temveč za samoupravljanje kot plašč za nedemokratsko metodo in prakso... Tako so ravnale tehno-kratske in liberalistične sile, ki so povampirile demokracijo do svetinje... Celo klerikalizem se je pridružil zboru, ki je pel o demokraciji, ker je videl v taki demokraciji, ki ni stvar delavskega razreda, možnost za zlorabo vere za politiko." Bili so za socializem, ki je podiral moralne vrednote, dokler jih ni Tito ustavil. "Nekateri pravijo temu vračanje na staro. Ali je to res vračanje? Da, če pomeni več revolucionarne doslednosti, več vztrajnega boja za uresničevanje revolucionarnih ciljev naše družbe. Nekateri vzdihujejo, češ da je sedaj manj demokracije, Ali res? Da, če mislijo s tem demokracijo oportunitizma in kompromisarstva," je rekel Šetinc v Cerknem.

ZKS PROTI NEZAUPANJU

Na seji 11. oktobra je centralni komite Zveze komunistov Slovenije razpravljal o družbenopolitičnih razmerah v Sloveniji po Titovem pismu, ki je 18. oktobra slavilo obletnico, in Kavčičevem padcu, ki ga je potrdila 29. seja CK ZKS 4. novembra lani. Sekretar Šetinc se je zdaj v poročilu bahal, da jih Titovo pismo ni našlo nepripravljene in je 29. seja "odločno zasekala v same korenine nesprejemljivih teženj". Komunisti v vseh okoljih morajo "ponoviti svojo 29. sejo" in začeti dejavnosti, katerih merilo "ne morejo biti zgolj nekatere kadrovske spremembe, odstopi in podobno, temveč predvsem krepitev položaja delavskega razreda in delovnih ljudi in v celotni družbeni reprodukciji, v smeri graditve brezrazredne komunistične družbe." Šetinc je opisoval "idejno in politično diferenciacijo", "krepitev zaupanja v ZK", večjo "akcijsko organiziranost"

in večjo pripravljenost za delo, saj kar 54,5% članov ZKS opravlja razne funkcije. Skrbelo ga je 45,5% članstva, ki nima nobene funkcije. "To samo po sebi sicer še ni dokaz neaktivnosti," vendar se mu zdi, da del članstva "še vedno ne prevzema nobene konkretne odgovornosti." Nekateri člani imajo do funkcij "negativen odnos" in so ponekod "bili prisiljeni poseči po ostrih ukrepih, ker so bili v kaki občini oziroma regiji kar po nekaj mesecev brez partijskega sekretarja." To je bila posledica liberalističnega pojmovanja in strahu pred odgovornostjo.

Šetinc je bil na splošno precej zadovoljen, kljub visoki rasti življenjskih stroškov, ki "močno vpliva na položaj delavcev, predvsem tistih z nizkimi osebnimi dohodki," tako da so se "realni osebni dohodki na zaposlenega v prvem polletju letos gibali znatno pod ravni, doseženo v enakem obdobju lanskega leta." Po slovensko se to pravi, da ljudje letos slabše živijo kot lani. Toda "položaj kmetov se je materialno in socialno precej izboljšal." ZK je ocenila, da sta se okrepila "vloga in vpliv socialistične zveze," komunisti v sindikatih so "ukrenili potrebno za odpravljanje kritiziranih slabosti," toda zveza mladine se je spreminjala "v preveč splošnega političnega reprezentanta mladih" in "ni prišel dovolj do izraza avtentični interes mladih zlasti delavcev," kar se pravi, da je mladina uhajala iz komunističnih kolesnic. V delovanju skupščine Slovenije, izvršnega sveta in drugih republiških organov je prišlo "do mnogih pozitivnih premikov," toda "nekateri komunisti v skupščini, javni upravi in drugje še niso dovolj kritično preverili svoje pretekle dejavnosti in svojih stališč." Gospodarska zbornica je postala bolj samoupravljalna. "Bistveno se je povečala učinkovitost organov notranjih zadev pri obvladovanju kaznivih dejanj in vseh drugih odklonov v naši družbi. . . Povečano je število primerov, ki jih obravnavajo tožilstva. Temu ustrežno se je zaostрила kaznovalna politika sodišč. V izrečenih ukrepih je čutili več razrednega pristopa" in napredek je bil dosežen tudi pri dejavnosti komisij za ugotavljanje izvora premoženja.

Šetinc je povedal, da je ZK "vseskozi vztrajala na stališču, da je treba odločno, brez kompromisov, obračunati z vsemi socialnimi in političnimi nosilci teženj po idejno nevtralni šoli. V pedagoško znanstveni sferi se je v tem obdobju ponovno okrepila marksistična idejna iniciativa." Pedagoški inštitut pri univerzi je bil "predmet kritike zaradi neavtoritativne idejne usmerjenosti," a je zdaj "na dobri poti," da se "konsolidira." V ZK je 4388 prosvetnih delavcev, kar je nekaj več kot 21% vseh prosvetnih delavcev v Sloveniji. V umetnosti "je še marsikaj, kar zadržuje svojevrstno odtujenost umetnosti in kulturnoumetniške dejavnosti od položaja in interesov delavskega razreda in našega družbenega razvoja," ki se je razvila v preteklosti zaradi "moči zaprtih skupin, ki so se hranile s privatizacijo razpoložljivih družbenih sredstev." Odgovor komunistov je bil razvoj kulture na samoupravnih osnovah, "prizadevanje za umetniško kvaliteto, za delavsko, razredno in širšo družbeno funkcijo kulture, uveljavitev socialističnih vrednot, revolucionarne ideologije" in "prodor mark-

sistične misli, kritike in teoretične ustvarjalnosti."

Toda kljub pomanjkljivosti je Šetinc ugotovil, da "politična dejavnost že dolgo ni bila tako množična kot sedaj." Politično razpoloženje se zrcali v "ostrih protestih" glede Čila, "spontanih protestih" zaradi revanšistov v Avstriji in "pozitivnih odmevih" ob vojni na Bliznjem vzhodu. "Še vedno je nevarnost, da bi se tako ugodno razpoloženje poslabšalo" zaradi "nekaterih težev v preskrbi ljudi" in občutka, "da se nekatere stvari prepočasi obračajo na bolje." ZK ne sme prikrivati dejstev in težav, da ne bi ljudi razočarala in slabila njihov revolucionarni zagon. "Pri tem ne smemo izgubiti izpred oči dejstva, da tehnobirokratske, liberalistične in druge protisamoupravne sile niso povsod do kraja potolčene; ponekod so se le potuhnile ali delujejo iz zased. . . Zadnje čase se pojavljajo gesla, ki skušajo vzbuditi pri ljudeh nezaupanje v našo notranjo in zunanjepolitično usmeritev. Z nacionalističnih pozicij poskušajo na primer jemati zaupanje v našo podporo Slovincem v zamejstvu, češ da ni zadostna in bi bila učinkovitejša, če bi bila Slovenija samostojna.

"V delu Cerkve," je Šetinc dejal, "se pojavljajo klerikalistične težnje, zahteve in akcije. Nihče nikomur ne odreka pravice do sodelovanja v ustavni razpravi, . . . toda nikakor ne smemo dovoliti, da revija, kot so ZNAMENJA, brez komentarja objavi integralno besedilo govora Alojza Rebule ob otvoritvi Slovenikuma v Rimu. V njem govori avtor o zapostavljenosti kristjanov pri nas, o njihovi previdni izločenosti od vseh vzvodov politične in ekonomske moči, o zakompleksiranosti, preplašenosti in labilnosti slovenske narodne zavesti, o tem, da edino krščanstvo daje alternativo ne le neke nazorske, temveč tudi kulturne univerzalnosti." Takšno pisanje, ki v verskem tisku ni osamljeno, ni samo netočno in sovražno do naše stvarnosti, temveč poskuša ustvarjati med verniki občutek neenakopravnosti, zapostavljenosti ali celo preganjanosti. Zato so prav verniki, vključeni v socialistično zvezo in samoupravno življenje, poklicani, da se zoperstavijo takšnim klerikalnim težnjam, ki ne pomenijo samo ovire uresničevanju samoupravnih pravic vernikov, ampak v končnih posledicah nasilje tudi nad vero. Odgovor na takšno pisanje je lahko samo ta: slovenski narod je prenehal biti zakompleksiran in preplašen takrat, ko se ni dal več voditi raznim narodnim dušebrižnikom in klerikalcem, takrat, ko je pod vodstvom partije, združen v osvobodilni fronti, ramo ob ramo z jugoslovanskimi narodi, stopil na pot samostojnega, enakopravnega subjekta svetovne zgodovine, zmagovalca, takrat, ko ni več hotel biti drobiž za mešetarsko mizo svetovnih sil," je povedal Šetinc centralnemu komiteju ZKS.

NOTRANJE ZADEVE

Na plenumu CK ZKS 11. oktobra je republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen povedal, da se "velika večina delavcev v službah notranjih zadev povsem zaveda, da liberalistični odnos do zakonitosti in samoupravnega reda ni prispevek k demokraciji, temveč ogroža svobodo drugih in konec koncev ogroža socialistično demokracijo samo". Glede sedanjega

položaja je rekel, da "opazamo povečano navzočnost tujih obveščevalnih služb pri nas doma, kako tudi med Slovenci v zamejstvu in med zdomeci v Evropi." Te zbirajo informacije "o naši obrambi ter psihološki indoktrinaciji" ter "naši notranjepolitični 'klimi', o vlogi ZK in drugih dejavnikov. Hkrati iščejo morebitno opozicijo in potencialne opozicijske elemente, pri čemer se naslanjajo tudi na usluge posameznikov iz vrst naše politične emigracije in drugih kontrarevolucionarnih elementov doma in na tujem. Obilno tudi izkoriščajo odprtost naših informacijskih sredstev, stike, ki jih kot družba imamo, pri čemer pa zelo pazijo, da ne bi prišli navkriž s pozitivnimi pravnimi normami. Na roko jim gresta pogosto naša naivnost in tradicionalna gostoljubnost."

Zaradi "ofenzive socialističnih sil" postaja taktika notranjega sovražnega delovanja "podtalna ali se spremeni celo v navidezno sprejemanje politične smeri ZK." To velja za rušenje ustavnega reda kakor tudi za gospodarski kriminal, je rekel Orožen. "Omenjene taktične značilnosti pa, kot kaže, ne veljajo za klerikalizem in del cerkvenih krogov na Slovenskem, ki v nasprotju z interesi vere in vernikov v zadnjem času ponovno skušajo izkoriščati cerkev in vero v določene politične namene. Podrobna analiza bi verjetno pokazala, da je enega od vzrokov, ki porajajo klerikalizem, iskari v spremenjenem materialnem položaju cerkve na Slovenskem, ki se kaže v široki investicijski ekspanziji. Ta sloni na sredstvih, nad katerim družbena kontrola ni zagotovljena. Pristojni organi bi morali to vprašanje čimprej proučiti in stanje uskladiti z veljavnimi zakonskimi normami." Orožen je na koncu poudaril, "da je varnost sistema, človeka in družbe nedeljiva, se pravi, da nivoč mogoča delitev na tiste, ki se bodo - grobo rečeno - ukvarjali z uzmoviči, in one, ki bodo varovali ustavno ureditev... V tem pogledu se lahko mlajše generacije marsikaj naučijo iz izkušenj VOS in narodne zaščite," je shrljivo zaključil Orožen.

KOČEVSKA OBLETNICA

Ob 30 letnici zasedanja "zboru odposlancev slovenskega naroda" v Kočevju je bila 3. oktobra v Ljubljani slovesna seja splošnega zbora skupščine Slovenije. Govoril je predsednik republiške konference Socialistične zveze Mitja Ribičič, ki je tudi podpredsednik predsedstva SFRJ. Poudaril je "veličino, vrednost in pomembnost tega zbora, ki je zrastel na temeljih pristne ljudske demokracije" in hvalil gospodarski in družbeni razvoj v preteklih tridesetih letih, "to pa je najdaljše razdobje, ki so ga naši narodi preživeli v miru." Opozoril je tudi na "mednarodno dimenzijo" kočevskega zbora. V referatu, ki je bil "pomemben prispevek k graditvi nove zunanje politike Jugoslavije," je Kardelj takrat opozoril na "antiimperialistični, antikolonialistični značaj protifašističnega boja, da obstoje v Evropi in po vsem svetu tudi izven fašističnih dežel posamezne klike in sloji, ki jim ni v interesu, da se vojna konča, a predvsem ne žele, da bi končala s polno zmago demokratičnih sil." Te besede "so tudi

dandanašnji sveže in aktualne. Na teh načelih smo oblikovali politiko aktivnega sožitja, našo neuvrščeno politiko... Poraz fašizma okrog nas opozarja, da moramo krepiti bunost in notranjo trdnost. Surovo brezobzirni, krvavi, čeprav začasen poraz čilske revolucije nas opominja, da se mednarodna imperialistična reakcija poslužuje proti demokraciji in socializmu najbolj zahrbtnih taktike. Po težkih porazih v Koreji, v Vietnamu, v mnogih lokalnih vojnah povsem svetu se je močno kompromitiral direktni vojaški intervencionizem velikih sil. Zato se bodo reakcionarne sile vse bolj posluževale taktike notranjega razbitja, provokacij, podkupovanja, pridobivanja hlapčevskih garnitur, iskale bodo in našle nove sodobne kvizlinge, lonnole, izdajalske generale," Naprednemu človeštvu je jasno, da so se kapitalisti v Čilu obrnili proti ljudstvu. "Obenem pa je delavskemu razredu, kjerkoli je na oblasti, ali pa želi priti do oblasti, danes jasno, da mora v svojem narodu in v svoji deželi razpolagati s sredstvi za varstvo svoje revolucije in svobode," je rekel Ribičič.

BLIŽNJI VZHOD

"Spet vojna na Bližnjem vzhodu - spopadi ob Suezju in na Golanu" je z velikim naslovom trobilo ljubljansko DELO 7. oktobra. Beograjski BORBA in POLITIKA sta bili manj stvarni in resnicoljubni. "Izrael napadel Egipt in Sirijo" sta enoglasno oznanjali.

Zvezni izvršni svet je 7. oktobra izrazil "globoko zaskrbljenost vlade in narodov Jugoslavije," ki jo je povzročila "najnovejša eskalacija vojaških operacij na Bližnjem vzhodu, ki je posledica trajne in premišljene agresije Izraela na arabske dežele in na arabsko ljudstvo Palestine." Vlada "najodločneje obsoja izraelsko agresijo in odločno in vsestransko podpira pravični boj arabskih držav proti Izraelu za osvoboditev vseh okupiranih ozemelj" ter "poziva vse miroljubne sile in odgovorne dejavnike na svetu, naj učinkovito ukrepajo, da bi nudili vsestransko podporo in pomoč arabskim državam."

"Zaradi zelo resnega položaja" je Tito 7. oktobra odložil svoj uradni obisk na Danskem, ki je bil predviden od 8. do 10. oktobra.

Predsedstvo zvezne konference Socialistične zveze je obsodilo izraelsko agresijo in podprlo Arabce 8. oktobra. V občilih in govorih so skozi vso vojno in po njej izražali neomejno podporo Arabcem. Ko se je na zapadu zvedelo za sovjetski zračni most do Egipta in Sirije, so zapadni časopisi pisali, da lete sovjetska letala preko Jugoslavije. V Jugoslaviji so o tem molčali.

Alžirski predsednik Bumediën se je 15. oktobra nenadoma zglasil pri Titu v Beogradu na povratku s tajnega obiska v Moskvi. V pogovorih so sodelovali Kardelj, predsednik vlade Bijedić, sekretar izvršnega biroja ZKJ Dolanc, zunanji minister Minić, obrambni minister Ljubičić in namestnik zunanjega ministra Jakša Petrić. "Obe strani sta proučili najnovejši razvoj položaja na Bližnjem vzhodu z vojaškega in političnega ter diplomatskega aspekta" in sta ocenili, "da je podpora neuvrščenih držav... kakor tudi vseh drugih miroljubnih držav dragocena za uresničevanje pravičnih

ciljev osvobodilne borbe arabskih narodov Bližnjega vzhoda," kot je rečeno v uradnem poročilu. O sovjetskih preletih ni bilo objavljeno niti besede.

Končno je 18. oktobra predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve Milan Zupan le priznal, da ZSSR uporablja Jugoslavijo kot hodnik za oskrbovanje Arabcev. V dolgi izjavi je ponavljal jugoslovansko stališče o Bližnjem vzhodu in zaključil: "Zato so nastalega položaja krivi Izrael in tisti, ki ga v tem podpirajo. Vse dotlej, dokler bodo arabske države izpostavljene agresiji, jim bo Jugoslavija v okviru svojih možnosti dajala moralno, politično in materialno podporo in pomoč, vštevisi olajšave, za katere so nas arabske države prosile v zvezi z uporabo našega zračnega prostora za prevažanje pomoči, ki jim je potrebna. Jugoslavija kot neuvrščena država sodi, da je to dolžna storiti, kadarkoli gre za agresijo in ogrožanje neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti neuvrščenih ali drugih miroljubnih držav."

IN POSLEDICE

Na razširjeni seji izvršnega biroja ZKJ 25. oktobra v Beogradu so ob navzočnosti Tita "obravnavali aktualno politično situacijo v svetu, zlasti še na Bližnjem vzhodu in njene reperkusije na nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov in požaj Jugoslavije. V tem kontekstu so obravnavali tudi nekatere aspekte obrambne sposobnosti naše države in sprejemanja varnostnih ukrepov."

Zvezni izvršni svet je pod predsedstvom Džemala Bijedića 27. oktobra "pravljajal o najnovejšem položaju na Bližnjem vzhodu in njegovih morebitnih resnih posledicah za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov in za po-

ložaj Jugoslavije. S tem v zvezi so razpravljali o nujnih ukrepih za nadaljno krepitev obrambne sposobnosti in varnosti naše države.

30. oktobra je vlada naznanila, da se bencin in kurilno olje podražita za 40%. Istega dne se je vrnil iz Libije član zveznega izvršnega sveta Stojan Androv in povedal, da so mu Libijci obljubili, da bo Jugoslavija lahko kupila poljubne količine nafte. Cene ni omenjal.

HUSAK V JUGOSLAVIJI

Generalni sekretar CK KP Češkoslovaške Gustav Husak je bil od 23. do 26. oktobra na uradnem prijateljskem obisku v Jugoslaviji. Na letališču ga je sprejemal Dolanc, Tito pa se je z njim pogovarjal.

RIBIČIČ V ARGENTINI

Mitja Ribičič, podpredsednik predsedstva Jugoslavije, je 9. oktobra odpotoval v Argentino na slovesnosti ob ustoličenju Perona za novega predsednika republike. V Buenos Aires se je 15. oktobra sestal tudi s predstavnikmi jugoslovanskih izseljencev in dal televizijski intervju. Potem je šel na obisk v Mehiko in se vrnil 20. oktobra zelo zadovoljen v Beograd.

VREDNO NAKUPA

Že zadnjič sem citiral tržaški ZALIV, ki ga dejansko ureja prof. Boris Pahor. Poslednja, 42-43. številka je bila izredno ugodno sprejeta od javnosti in ima nekaj podatkov in člankov, ki so trajne vrednosti. Revija izhaja 4x letno in stane izven Italije 5 dolarjev letno. Naročila: Marica Vidmar, Ul. Timignano 47, 34128 Trst. Okusno opremljeno. zajetno revijo, toplo priporočam. ds

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga SLOVENSKA PRAVDA, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Anglija:	1.80	Francija:	20.-	Nemčija:	16.-
Avstralija:	4.00 (7.00)	Italija:	2500.-	Švedska:	20.-
Avstrija:	70.-	Kanada:	5.00 (8.50)	U.S.A.:	5.00 (8.50)

Ostale evropske dežele: 1.5 funt sterlinga v odgovarjajoči valuti.

Južna Amerika: 1.5 funt sterlinga (3 funti) odn. odgovarjajoča valuta.

Poverjeniki:

Južna Amerika: Simon Rajer, 'Emona', Tucuman 1561 7.p. Dto.49, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Evropa: Naročnina plačljiva z mednarodno poštno nakaznico po navodilu uprave.

V Trstu je KT na prodaj v Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan